

eul_wid: okg-au

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

On Those Punished Slowly by the Divine

Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βραδέως τιμωρουμένων

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)
Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)
Format: Πεζός [Prose](#)
Affiliation: [Platonist](#)

- ^{t 1} ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἐπικούρειος εἰπὼν, ὃ
Κυῆτε, καὶ πρὶν ἀποκρίνασθαι τινα, πρὸς τῷ πέρατι τῆς στοᾶς γενομένων ἡμῶν ὥχετ' ἀπιὼν·
ἡμεῖς δ' ὅσον τι θαυμάσαι τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀτοπίαν, ἐπιστάντες σιωπῇ καὶ πρὸς ἀλλήλους
διαβλέψαντες ἀνεστρέφομεν πάλιν ὥσπερ ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες. ^[5]
- 548 B εἶτα πρῶτος ὁ Πατροκλέας 'τί οὖν;' εἶπεν 'ἔἄν δοκεῖ τὴν ζήτησιν, ἢ τῷ λόγῳ καθάπερ παρόντος
ἀποκρινώμεθα τοῦ εἰπόντος; ὑπολαβὼν δ' ὁ Τίμων 'ἀλλ' οὐδ' εἰ βαλὼν' εἶπεν 'ἀπηλλάγη,
καλῶς εἶχε περιορᾶν τὸ βέλος ἐγκείμενον. ὁ μὲν γὰρ Βρασίδης ὡς ἔοικεν ἐξελκύσας τὸ δόρυ
τοῦ σώματος αὐτῷ τούτῳ τὸν βαλόντα πατάξας ἀνεῖλεν· ἡμῶν δ' ἀμύνασθαι μὲν οὐδὲν ἔργον
ἐστὶ δήπου τοὺς ἄτοπον ἢ ψευδῇ λόγον εἰς ἡμᾶς ἀφέντας, ἀρκεῖ δ' αὐτοὶ πρὶν ἄψασθαι τὴν
δόξαν ἂν ἐκβάλλωμεν.
- 548 C 'τί οὖν' ἔφην ἐγὼ 'μάλιστα κεκίνηκεν ὑμᾶς τῶν εἰρημένων; ἀθρόα γὰρ πολλὰ καὶ κατὰ τάξιν
οὐδὲν, ἄλλο δ' ἀλλαχόθεν ἄνθρωπος ὥσπερ ὀργῇ τινὶ καὶ λοιδορίᾳ σπαράττων ἅμα κατεφόρει
τῆς προνοίας.' Καὶ ὁ Πατροκλέας 'ἢ περὶ τὰς τιμωρίας' εἶπε 'τῶν πονηρῶν βραδυτῆς τοῦ
δαιμονίου καὶ μέλλησις ἐμοὶ δοκεῖ μάλιστα δεινὸν εἶναι· καὶ νῦν ὑπὸ τῶν λόγων τούτων
ὥσπερ πρόσφατος γέγονα τῇ δόξῃ καὶ καινός, ἔκπαλαι δ' ἡγανάκτουν ἀκούων Εὐριπίδου
λέγοντος (Or. ^[10]
- 548 D 420) 'μέλλει, τὸ θεῖον δ' ἐστὶ τοιοῦτον φύσει.' καίτοι πρὸς οὐθὲν ἥκιστα δὲ πρέπει πρὸς τοὺς
πονηροὺς ῥάθυμον εἶναι τὸν θεόν, οὐ ῥαθύμους ὄντας αὐτοὺς οὐδ' 'ἀμβολιεργούσ' τοῦ κακῶς
ποιεῖν, ἀλλ' ὀξυτάταις ὀρμαῖς ὑπὸ τῶν παθῶν φερομένους πρὸς τὰς ἀδικίας. καὶ μὴν 'τὸ
ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν,' ὡς Θεουκυδίδης (III 38, 1) φησὶν, 'ὅτι ἐγγυτάτῳ κείμενον' εὐθὺς
ἀντιφράττει τὴν ὁδὸν τοῖς ἐπὶ πλεῖστον εὐροούσῃ τῇ κακίᾳ χρωμένοις. οὐθὲν γὰρ οὕτω χρέος
ὡς τὸ τῆς δίκης ὑπερήμερον γινόμενον ἀσθενῇ μὲν ταῖς ἐλπίσι ποιεῖ καὶ ταπεινὸν τὸν
ἀδικούμενον, αὖξει δὲ θρασύτητι καὶ τόλμῃ τὸν μοχθηρόν· αἱ δ' ὑπὸ χεῖρα τοῖς τολμωμένοις
ἀπαντῶσαι τιμωρίαι καὶ τῶν μελλόντων εἰσὶν ἐπισχέσεις ἀδικημάτων καὶ μάλιστα τὸ
παρηγοροῦν τοὺς πεπονθότας ἔνεστιν αὐταῖς. ^[5]
- 548 E ὡς ἔμοιγε καὶ τὸ τοῦ Βίαντος ἐνοχλεῖ πολλάκις ἀναλαμβάνοντι τὸν λόγον· ἔφη γάρ, ὡς ἔοικε,
πρὸς τινα πονηρόν, ὡς οὐ δέδιδε μὴ οὐ δῶ δίκην, ἀλλὰ μὴ οὐκ αὐτὸς ἐπίδη. τί γὰρ Μεσσηνίους
ὄφελος τοῖς προαναιρεθεῖσι τῆς Ἀριστοκράτους τιμωρίας, ὃς προδοὺς τὴν ἐπὶ Κάπρῳ μάχην

καὶ λαθὼν ὑπὲρ εἴκοσιν ἔτη καὶ πάντα ταῦτα βασιλεύσας Ἀρκάδων ὕστερον ἔδωκε δίκην
φωραθείς, οἱ δ' οὐκέτ' ἦσαν; ἢ τίν' Ὀρχομενίων τοῖς ἀποβαλοῦσι παῖδας καὶ φίλους καὶ
οἰκείους ὑπὸ Λυκίσκου προδοθέντας ἤνεγκε παραμυθίαν ἢ χρόνοις ὕστερον πολλοῖς ἀψαμένη
νόσος κατανεμηθεῖσα τοῦ σώματος, ὅσον αἰεὶ βάπτων καὶ βρέχων εἰς τὸν ποταμὸν ὤμοσε καὶ
κατηράσατο σαπῆναι προδόντος αὐτοῦ καὶ ἀδικήσαντος; τὰς μὲν γὰρ Ἀθήνησι τῶν ἐναγῶν
σωμάτων ῥίψεις καὶ νεκρῶν ἐξορισμοὺς οὐδὲ παίδων παισὶν ἐπιδεῖν ὑπῆρξε τῶν
ἀποσφαγόντων ἐκείνων. ^[5]

549 A ὅθεν Εὐριπίδης ἄτοπος εἰς ἀποτροπὴν κακίας τούτοις χρώμενος (fr. 979)· 'οὔτοι προσελθοῦς' ἢ
Δίκη σε, μὴ τρέσης, παίσει πρὸς ἧπαρ οὐδὲ τῶν ἄλλων βροτῶν τὸν ἄδικον, ἀλλὰ σῖγα καὶ
βραδεῖ ποδὶ στείχουσα μάρψει τοὺς κακοὺς, ὅταν τύχη.' οὐ γὰρ ἄλλα δήπου, ταῦτα δ' αὐτὰ τοὺς
κακοὺς εἰκὸς ἐστὶν ἑαυτοῖς διακελευομένους καὶ παρεγγυῶντας ἐπιχειρεῖν τοῖς
παρανομήμασιν, ὡς τῆς ἀδικίας τὸν μὲν καρπὸν εὐθύς ὠραῖον καὶ προὔπτον ἀποδιδούσης, τὴν
δὲ τιμωρίαν ὀψὲ καὶ πολὺ τῆς ἀπολαύσεως καθυστεροῦσαν. ^[5]

549 B 'Ταῦτα τοῦ Πατροκλέου διελθόντος ἐπιβαλὼν ὁ Ὀλύμπιος 'ἐκεῖνο δ' εἶπεν ὦ Πατροκλέα,
πηλίκον αἰεὶ περὶ ταῦτα τοῦ θεοῦ διατριβαὶ καὶ μελλήσεις ἄτοπον ἔχουσιν, ὅτι τὴν πίστιν ἢ
βραδυτῆς ἀφαιρεῖ τῆς προνοίας, καὶ τὸ μὴ παρ' ἑκαστον ἀδίκημα τοῖς πονηροῖς ἐπακολουθοῦν
κακὸν ἀλλ' ὕστερον εἰς ἀτυχήματος χώραν τιθέμενοι καὶ συμφορὰν οὐ τιμωρίαν ὀνομάζοντες
οὐθὲν ὠφελοῦνται, τοῖς μὲν συμβαίνουσιν ἀχθόμενοι τοῖς δὲ πεπραγμένοις μὴ μεταμελόμενοι;
καθάπερ γὰρ ἵππον ἢ παραχρῆμα τὸ πταῖσμα καὶ τὴν ἁμαρτίαν διώκουσα πληγὴ καὶ νύξις
ἐπανορθοῖ καὶ μετὰγει πρὸς τὸ δέον, οἱ δ' ὕστερον καὶ μετὰ χρόνον σπαραγμοὶ καὶ ἀνακρούσεις
καὶ περιψοφήσεις ἐτέρου τινὸς ἔνεκα μᾶλλον δοκοῦσι γίνεσθαι ἢ διδασκαλίας, δι' ὃ τὸ λυποῦν
ἄνευ τοῦ παιδεύειν ἔχουσιν, οὕτως ἢ καθ' ἑκαστον ὦν πταίει καὶ προσπίπτει ῥαπιζομένη καὶ
ἀνακρουομένη τῷ κολάζεσθαι κακία μόλις ἂν γένοιτο σύννους καὶ ταπεινὴ καὶ κατάφοβος
πρὸς τὸν θεὸν ὡς ἐφεστῶτα τοῖς ἀνθρωπίνους πράγμασι καὶ πάθεσιν οὐχ ὑπερήμερον
δικαιωτήν· ἢ δ' ἀτρέμα καὶ 'βραδεῖ ποδὶ' κατ' Εὐριπίδην (cf. ^[10]

549 D p. 397, 3) καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιπίπτουσα Δίκη τοῖς πονηροῖς τῷ αὐτομάτῳ μᾶλλον ἢ τῷ κατὰ
πρόνοιαν ὅμοιον ἔχει τὸ πεπλανημένον καὶ ὑπερήμερον καὶ ἄτακτον. ὥστ' οὐχ ὁρῶ, τί
χρήσιμον ἔνεστι τοῖς ὀψὲ δὴ τούτοις ἀλεῖν λεγομένοις μύλοις τῶν θεῶν καὶ ποιοῦσι τὴν δίκην
ἁμαυρὰν καὶ τὸν φόβον ἐξίτηλον τῆς κακίας.' 'Ρηθέντων οὖν τούτων κάμοῦ πρὸς αὐτοῖς ὄντος
ὁ Τίμων 'πότερον' εἶπεν 'ἐπιθῶ καὶ αὐτὸς ἤδη τῷ λόγῳ τὸν κολοφῶνα τῆς ἀπορίας, ἢ πρὸς
ταῦτ' ἐάσω πρότερον αὐτὸν διαγωνίσασθαι;' 'τί γάρ' ἔφην ἐγὼ 'δεῖ τὸ τρίτον ἐπενεγκεῖν κῆμα
καὶ προσκατακλύσαι τὸν λόγον, εἰ τὰ πρῶτα μὴ δυνατὸς ἔσται διώσασθαι μηδ' ἀποφυγεῖν
ἐγκλήματα; πρῶτον οὖν ὥσπερ ἄφ' ἐστίας ἀρχόμενοι πατρώας τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐλαβείας τῶν
ἐν Ἀκαδημείᾳ φιλοσόφων τὸ μὲν ὡς εἰδότες τι περὶ τούτων λέγειν ἀφοσιωσόμεθα. ^[5]

549 E πλέον γὰρ ἐστὶ τοῦ περὶ μουσικῶν ἀμούσους καὶ πολεμικῶν ἀστρατεύτους διαλέγεσθαι τὸ τὰ
θεῖα καὶ τὰ δαιμόνια πράγματα διασκοπεῖν ἀνθρώπους ὄντας, οἷον ἀτέχνους τεχνιτῶν
διάνοιαν ἀπὸ δόξης καὶ ὑπονοίας κατὰ τὸ εἰκὸς μετιόντας. ^[10]

549 F οὐ γὰρ ἱατροῦ μὲν ιδιώτην ὄντα συμβαλεῖν λογισμὸν, ὡς πρότερον οὐκ ἔτεμεν ἀλλ' ὕστερον
οὐδ' ἐχθρὸς ἔκαυσεν ἀλλὰ σήμερον, ἔργον ἐστί, περὶ θεῶν δὲ θνητὸν ῥάδιον ἢ βέβαιον εἰπεῖν
ἄλλο πλὴν ὅτι τὸν καιρὸν εἰδὼς ἄριστα τῆς περὶ τὴν κακίαν ἱατρείας ὡς φάρμακον ἐκάστω
προσφέρει τὴν κόλασιν, οὔτε μεγέθους μέτρον κοινὸν οὔτε χρόνον ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπὶ
πάντων ἔχουσιν. ^[5]

550 A ὅτι γὰρ ἢ περὶ ψυχὴν ἱατρεία, δίκη δὲ καὶ δικαιοσύνη προσαγορευομένη, πασῶν ἐστὶ τεχνῶν
μεγίστη, πρὸς μυρίοις ἐτέροις καὶ Πίνδαρος ἐμαρτύρησεν (fr. 57) 'ἀριστοτέχναν'

ἀνακαλούμενος τὸν ἄρχοντα καὶ κύριον ἀπάντων θεόν, ὡς δὴ δίκης ὄντα δημιουργόν, ἥ προσήκει τὸ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πόσου κολαστέον ἕκαστον τῶν πονηρῶν ὀρίζειν. καὶ ταύτης φησὶ τῆς τέχνης ὁ Πλάτων (Legg. 624a Min. 319d) υἱὸν ὄντα τοῦ Διὸς γεγονέναι τὸν Μίνω μαθητὴν, ὡς οὐ δυνατόν ἐν τοῖς δικαίοις κατορθοῦν οὐδ' αἰσθάνεσθαι τοῦ κατορθοῦντος τὸν μὴ μαθόντα μηδὲ κτησάμενον τὴν ἐπιστήμην. ^[10]

550 B οὐδὲ γὰρ οὐκ ἄνθρωποι νόμους τίθενται τὸ εὖλογον ἀπλῶς ἔχουσι καὶ πάντοτε φαινόμενον, ἀλλ' ἔνια καὶ δοκεῖ κομιδῇ γελοῖα τῶν προσταγμάτων. οἷον ἐν Λακεδαίμονι κηρύττουσιν οἱ ἔφοροι παριόντες εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν μὴ τρέφειν μύστακα καὶ πείθεσθαι τοῖς νόμοις, ὡς μὴ χαλεποὶ ὣσιν αὐτοῖς· Ῥωμαῖοι δέ, οὐκ ἂν εἰς ἐλευθερίαν ἀφαιρῶνται, κάρφος αὐτῶν λεπτόν ἐπιβάλλουσι τοῖς σώμασιν· ὅταν δὲ διαθήκας γράφωσιν, ἐτέρους μὲν ἀπολείπουσι κληρονόμους ἐτέροις δὲ πωλοῦσι τὰς οὐσίας· ὁ δοκεῖ παράλογον εἶναι. παραλογώτατον δὲ τὸ τοῦ Σόλωνος, ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέρᾳ μερίδι προσθέμενον μηδὲ συστασιάσαντα. ^[10]

550 C καὶ ὅλως πολλὰς ἂν τις ἐξείποι νόμων ἀτοπίας μήτε τὸν λόγον ἔχων τοῦ νομοθέτου μήτε τὴν αἰτίαν συνιῇς ἐκάστου τῶν γραφομένων. τί δὴ θαυμαστόν, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων οὕτως ἡμῖν ὄντων δυσθεωρήτων οὐκ εὐπορόν ἐστι τὸ περὶ τῶν θεῶν εἰπεῖν, ὥτινι λόγῳ τοὺς μὲν ὕστερον τοὺς δὲ πρότερον τῶν ἀμαρτανόντων κολάζουσιν; ‘Ταῦτα δ’ οὐκ ἀποδράσεως πρόφασίς ἐστιν ἀλλὰ συγγνώμης αἵτησις, ὅπως ὁ λόγος, οἷον εἰς λιμένα καὶ καταφυγὴν ἀποβλέπων, εὐθαρσέστερον ἐξαναφέρῃ τῷ πιθανῷ πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἀλλὰ σκοπεῖτε πρῶτον, ὅτι κατὰ Πλάτωνα πάντων καλῶν ὁ θεὸς ἑαυτὸν ἐν μέσῳ παράδειγμα θέμενος τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν, ἐξομοίωσιν οὖσαν ἀμωσγέπως πρὸς αὐτόν, ἐνδίδωσι τοῖς ἔπεσθαι θεῷ δυναμένοις. ^[10]

550 D καὶ γὰρ ἡ πάντων φύσις ἄτακτος οὖσα ταύτην ἔσχε τὴν ἀρχὴν τοῦ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι κόσμος, ὁμοιότητι καὶ μεθέξει τινὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον ἰδέας καὶ ἀρετῆς. καὶ τὴν ὅψιν αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ ἀνάψαι φησὶ τὴν φύσιν ἐν ἡμῖν, ὅπως ὑπὸ θεᾶς τῶν ἐν οὐρανῷ φερομένων καὶ θαύματος ἀσπάζεσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἐθιζομένη τὸ εὖσχημον ἢ ψυχὴ καὶ τεταγμένον ἀπεχθάνηται τοῖς ἀναρμόστοις καὶ πλανητοῖς πάθεσι καὶ φεύγῃ τὸ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ὡς κακίας καὶ πλημμελείας ἀπάσης γένεσιν. ^[10]

550 E οὐ γὰρ ἔστιν ὅ τι μεῖζον ἄνθρωπος ἀπολαύειν θεοῦ πέφυκεν ἢ τὸ μιμήσει καὶ διώξει τῶν ἐν ἐκείνῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν εἰς ἀρετὴν καθίστασθαι. διὸ καὶ τοῖς πονηροῖς ἐν χρόνῳ καὶ σχολαίως τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, οὐκ αὐτὸς τινα τοῦ ταχὺ κολάζειν ἀμαρτίαν δεδιὼς ἢ μετάνοιαν, ἀλλ' ἡμῶν τὸ περὶ τὰς τιμωρίας θηριῶδες καὶ λάβρον ἀφαιρῶν καὶ διδάσκων μὴ σὺν ὀργῇ μηδ' ὅτε μάλιστα φλέγεται καὶ σφαδάζει ‘πηδῶν ὁ θυμὸς τῶν φρενῶν ἀνωτέρω’ (Tr. adesp. 390), καθάπερ δίψαν ἢ πείναν ἀποπιμπλάντας ἐπιπηδᾶν τοῖς λελυπηκόσιν, ἀλλὰ μιμουμένους τὴν ἐκείνου πραότητα καὶ τὴν μέλλησιν ἐν τάξει καὶ μετ' ἐμμελείας, τὸν ἥκιστα μετανοῖα προσοισόμενον χρόνον ἔχοντας σύμβουλον, ἄπτεσθαι τῆς δίκης. ^[10]

550 F ὕδατι γὰρ τεταραγμένῳ προσπεσόντα χρῆσθαι δι' ἀκρασίαν ἥττον ἐστὶ κακόν, ὡς Σωκράτης ἔλεγεν, ἢ θολερὸν ὄντα καὶ διάπλεω τὸν λογισμὸν ὀργῆς καὶ μανίας, πρὶν ἢ καταστῆναι καὶ γενέσθαι καθαρὸν, ἐμφορεῖσθαι τιμωρίας συγγενοῦς καὶ ὁμοφύλου σώματος. ^[5]

551 A οὐ γὰρ ‘ἐγγυτάτω τὸ ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν’, ὡς Θουκυδίδης ἔλεγεν (III 38, 1), ἀλλὰ μᾶλλον ἀπωτάτω κείμενον ἀπολαμβάνει τὸ προσῆκον. ὡς γὰρ ὁ θυμὸς κατὰ τὸν Μελάνθιον (Tr. fr. p. 760) ‘τὰ δεινὰ πράττει τὰς φρένας μετοικίσας’, οὕτω καὶ ὁ λογισμὸς τὰ δίκαια πράττει καὶ μέτρια, τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἐκποδὼν θέμενος. ὅθεν ἡμεροῦνται καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις παραδείγμασιν, ἀκούοντες ὡς Πλάτων τε τὴν βακτηρίαν ἀνατεινόμενος τῷ παιδί πολὺν ἔστη χρόνον, ὡς αὐτὸς ἔφη, τὸν θυμὸν κολάζων, καὶ Ἀρχύτας οἰκετῶν τινα πλημμέλειαν ἐν ἀγρῷ

καὶ ἀταξίαν καταμαθῶν, εἴθ' ἑαυτοῦ συναισθανόμενος ἐμπαθέστερον ἔχοντος καὶ τραχύτερον πρὸς αὐτοὺς οὐδὲν ἐποίησεν ἀλλ' ἢ τοσοῦτον ἀπιῶν 'εὐτυχεῖτ' εἶπεν 'ὅτι ὀργίζομαι ὑμῖν. ^[5]

551 B 'εἵπερ οὖν ἀνδρῶν λόγοι μνημονευόμενοι καὶ πράξεις λεγόμεναι τὸ τραχὺ καὶ σφοδρὸν ἀπαρύτουσι τῆς ὀργῆς, πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἡμᾶς τὸν θεὸν ὀρώντας, ὧ δέος οὐδὲν οὐδὲ μετάνοια πράγματος οὐδενός, ὅμως ἐν τῷ μέλλοντι τὴν τιμωρίαν κατατιθέμενον καὶ περιμένοντα τὸν χρόνον εὐλαβεῖς περὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι καὶ θεῖον ἡγεῖσθαι μόριον ἀρετῆς τὴν πραότητα καὶ τὴν μεγαλοπάθειαν, ἣν ὁ θεὸς ἐνδείκνυται τῷ μὲν κολάζειν ὀλίγους ἐπανορθοῦσαν, τῷ δὲ βραδέως πολλοὺς ὠφελοῦσαν καὶ νοθετοῦσαν. ^[5]

551 C 'Δεύτερον τοίνυν τοῦτο διανοηθῶμεν, ὥς αἱ μὲν δικαιώσεις αἱ παρ' ἀνθρώπων μόνον ἔχουσαι τὸ ἀντιλυποῦν [καὶ] ἐν τῷ κακῶς τὸν δεδρακότα παθεῖν ἴστανται, περαιτέρω δ' οὐκ ἐξικνοῦνται, διὸ τοῖς ἡμαρτηκόσι κυνὸς δίκην ἐφυλακτοῦσαι κατακολουθοῦσι καὶ τὰς πράξεις ἐκ ποδὸς ἐπιδιώκουσι· τὸν θεὸν δ' εἰκός, ἥς ἂν ἐφάπτηται τῇ δίκῃ ψυχῆς νοσοῦσης, τά τε πάθη διορᾶν, εἴ πῃ τι καμπτόμενα πρὸς μετάνοιαν ἐνδίδωσι, καὶ χρόνον γε, οἷς οὐκ ἄκρατος οὐδ' ἄτρεπτος ἢ κακία πέφυκε, προσορίζειν. ^[10]

551 D ἅτε γὰρ εἰδώς, ὅσην μοῖραν ἀρετῆς ἀπ' αὐτοῦ φερόμεναι πρὸς γένεσιν αἱ ψυχαὶ βαδίζουσι, καὶ τὸ γενναῖον ὥς ἰσχυρὸν αὐταῖς καὶ οὐκ ἐξίτηλον ἐμπέφυκεν, ἐξανθεῖ δὲ τὴν κακίαν παρὰ φύσιν ὑπὸ τροφῆς καὶ ὁμιλίας φαύλης φθειρόμενον, εἴτα θεραπευθὲν ἐνίοις καλῶς ἀπολαμβάνει τὴν προσήκουσαν ἔξιν, οὐ πᾶσι κατεπείγει τὴν τιμωρίαν ὁμοίως, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀνήκεστον εὐθύς ἐξεῖλε τοῦ βίου καὶ ἀπέκοψεν, ὥς ἐτέροις γε πάντως βλαβερὸν αὐτῷ τε βλαβερώτατον ἀεὶ συνεῖναι μετὰ πονηρίας, οἷς δ' ὑπ' ἀγνοίας τοῦ καλοῦ μᾶλλον ἢ προαιρέσει τοῦ αἰσχροῦ τὸ ἁμαρτητικὸν εἰκὸς ἐγγεγονέναι, δίδωσι μεταβαλέσθαι χρόνον, ἐὰν δ' ἐπιμένωσι, καὶ τούτοις ἀπέδωκε τὴν δίκην· οὐ γὰρ που δέδιε, μὴ διαφύγῃ. ^[5]

551 E σκόπει δ' ὅσαι μεταβολαὶ γεγόνασιν εἰς ἦθος ἀνδρῶν καὶ βίον· ἢ καὶ τρόπος ὠνομάσθη τὸ μεταβάλλον αὐτοῦ, καὶ ἦθος, ὥς πλεῖστον [αὐτοῦ] ἐνδύεται τὸ ἔθος καὶ κρατεῖ μάλιστα καθαπτόμενον. οἶμαι μὲν οὖν καὶ τὸν Κέκροπα διφυᾶ προσαγορευῆσαι τοὺς παλαιούς, οὐχ ὥς ἔνιοι λέγουσιν ἐκ χρηστοῦ βασιλέως ἄγριον καὶ δρακοντώδη γενόμενον τύραννον, ἀλλὰ τούναντίον ἐν ἀρχῇ σκολιὸν ὄντα καὶ φοβερόν, εἴθ' ὕστερον ἄρξαντα πρῶως καὶ φιλανθρώπως. ^[10]

551 F εἰ δὲ τοῦτ' ἄδηλον, ἀλλὰ Γέλωνά γ' ἴσμεν καὶ Ἰέρωνα τοὺς Σικελιώτας καὶ Πεισίστρατον τὸν Ἰπποκράτους, ὅτι πονηρίᾳ κτησάμενοι τυραννίδας ἐχρήσαντο πρὸς ἀρετὴν αὐταῖς καὶ παρανόμως ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἐλθόντες ἐγένοντο μέτριοι καὶ δημωφελεῖς ἄρχοντες, οἱ μὲν εὐνομίαν τε πολλὴν καὶ γῆς ἐπιμέλειαν παρασχόντες αὐτοὺς τε σώφρονας τοὺς πολίτας καὶ φιλεργοὺς ἐκ πολυτελῶν καὶ λάλων κατασκευάσαντες, Γέλων δὲ καὶ προπολεμήσας ἄριστα καὶ κρατήσας μάχῃ μεγάλῃ Καρχηδονίων οὐ πρότερον εἰρήνην ἐποίησατο πρὸς αὐτοὺς δεομένους ἢ καὶ τοῦτο ταῖς συνθήκαις περιλαβεῖν, ὅτι παύσονται τὰ τέκνα τῷ Κρόνῳ καταθύοντες. ^[5]

552 A ἐν δὲ Μεγάλῃ πόλει Λυδιάδας ἦν τύραννος, εἴτ' ἐν αὐτῷ τῷ τυραννεῖν μεταβαλόμενος καὶ δυσχεράνας τὴν ἀδικίαν ἀπέδωκε μὲν τοὺς νόμους τοῖς πολίταις, μαχόμενος δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπιφανῶς ἔπεσεν. ^[10]

552 B εἰ δέ τις ἢ τύραννον ἀπέκτεινε Μιλτιάδην ἐν Χερρονήσῳ πρότερον ἢ Κίμωνα συνόντα τῇ ἀδελφῇ διώξας εἶλεν ἢ Θεμιστοκλέους, ἐφ' οἷς ἀσελγαίνων ἐκώμαζε καὶ ὕβριζε δι' ἀγορᾶς, ἀφείλετο τὴν πόλιν ὥς ὕστερον Ἀλκιβιάδου γραψάμενος, ἄρ' οὐκ ἂν ἀπωλώλεσαν ἡμῖν οἱ Μαραθῶνες οἱ Εὐρυμέδοντες τὸ καλὸν Ἀρτεμίσιον, 'ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλλοντο φαεννὰν κρηπιδ' ἐλευθερίας' (Pind. fr. 77); οὐδὲν γὰρ αἱ μεγάλαι φύσεις μικρὸν ἐκφέρουσιν οὐδ' ἀργεῖ

δι' ὀξύτητα τὸ σφοδρὸν ἐν αὐταῖς καὶ δραστήριον, ἀλλ' ἐν σάλῳ διαφέρονται, πρὶν εἰς τὸ μόνιμον καὶ καθεσθηκὸς ἦθος ἐλθεῖν. ^[11]

- 552 C ὥσπερ οὖν ὁ γεωργίας ἄπειρος οὐκ ἂν ἀσπασαίτο χώραν ἰδὼν λόχμης ἔμπλεω δασείας καὶ φυτῶν ἀγρίων καὶ θηρία πολλὰ καὶ ῥεύματα καὶ πολὺν ἔχουσιν πηλόν, ἀλλὰ τῷ μεμαθηκότι διαισθάνεσθαι καὶ κρίνειν αὐτὰ ταῦτα τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ πλῆθος ὑποδείκνυσιν καὶ τὴν μαλακότητα τῆς γῆς, οὕτως ἄτοπα πολλὰ καὶ φαῦλα προεξανθοῦσιν αἱ μεγάλαι φύσεις, ὧν ἡμεῖς μὲν εὐθὺς τὸ τραχὺ καὶ νύττον οὐ φέροντες ἀποκόπτειν οἰόμεθα δεῖν καὶ κολοῦειν, ὁ δὲ βελτίων κριτὴς καὶ ἀπὸ τούτων τὸ χρηστὸν ἐνορῶν καὶ γενναῖον περιμένει λόγου καὶ ἀρετῆς συνεργὸν ἡλικίαν καὶ ὥραν, ἥ τὸν οἰκεῖον ἢ φύσιν καρπὸν ἀποδίδωσι. ^[10]
- 552 D ‘Ταῦτα μὲν οὖν ταύτη· τὸν δ’ ἐν Αἰγύπτῳ νόμον ἄρ’ οὐκ εἰκότως ὑμῖν ἀπογράψασθαι δοκοῦσιν ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων, ὃς κελεύει τὴν ἔγκυσιν, ἂν ἀλῶ θανάτου, μέχρι τέκῃ, φυλάττειν;’ ‘πάνυ μὲν οὖν’ ἔφασαν. εἶπον οὖν ἐγὼ ‘εἰ δὲ παῖδιά μὴ κύοι τις, ἀλλὰ πρᾶξιν ἢ βουλήν ἀπόρρητον εἰς φῶς ἡλίου δυνατὸς εἴη προαγαγεῖν χρόνῳ καὶ ἀναδεῖξαι κακόν τι μηνύσας λανθάνον ἢ σωτηρίου γνώμης γενόμενος σύμβουλος ἢ χρεῖας εὐρετῆς ἀναγκαίας, οὐκ ἀμείνων ὁ περιμείνας τῆς τιμωρίας τὸ χρήσιμον τοῦ προανελόντος; ἐμοὶ μὲν γάρ’ ἔφην ‘δοκεῖ’. ^[10]
- 552 E ‘καὶ ἡμῖν’ ὁ Πατροκλέας εἶπεν. ‘ὀρθῶς’ ἔφην· ‘σκόπει γάρ, εἰ Διονύσιος ἐν ἀρχῇ τῆς τυραννίδος ἔδωκε δίκην, ὡς οὐδεὶς ἂν Ἑλλήνων ᾧκει Σικελίαν ἀνάστατον ὑπὸ Καρχηδονίων γενομένην, ὥσπερ οὐδ’ Ἀπολλωνίαν οὐδ’ Ἀνακτόριον οὐδὲ τὴν Λευκαδίων χερρόνησον ᾧκουν ἂν Ἕλληνες, εἰ Περὶάνδρος ἐκολάσθη μὴ μετὰ πολὺν χρόνον. οἶμαι δὲ καὶ Κασάνδρῳ γενέσθαι τῆς δίκης ἀναβολήν, ὅπως αἱ Θῆβαι συνοικῶνται πάλιν. τῶν δὲ τουτὶ τὸ ἱερὸν συγκαταλαβόντων ξένων οἱ πολλοὶ Τιμολέοντι συνδιαβάντες εἰς Σικελίαν, ὅτε Καρχηδονίους ἐνίκησαν καὶ κατέλυσαν τὰς τυραννίδας, ἐξώλοντο κακοὶ κακῶς ὕστερον. ^[10]
- 552 F ἐνίοις γὰρ ἀμέλει καὶ κολασταῖς ἐτέρων πονηρῶν οἷον δημοκοίνοις ἀπεχρήσατο τὸ δαιμόνιον, εἴτ’ ἐπέτριψε, καθάπερ οἶμαι τοὺς πλείστους τυράννους. ὥσπερ γὰρ ὑαίνης χολὴ καὶ φώκης πυτία, θηρίων τᾶλλα μισῶν, ἔχουσί τι πρὸς τὰς νόσους χρήσιμον, οὕτως ἐνίοις δηγμοῦ δεομένοις καὶ κολάσεως ἐμβαλὼν ὁ θεὸς πικρίαν τινὰ τυράννου δυσμεῖλικτον καὶ τραχύτητα χαλεπὴν ἄρχοντος οὐ πρότερον ἐξεῖλε τὸ λυποῦν καὶ ταραττον ἢ τὸ νοσοῦν ἀπαλλάξαι καὶ καθᾶραι. ^[5]
- 553 A τοιοῦτο καὶ Φάλαρις ἦν Ἀκραγαντίνοις φάρμακον καὶ Ῥωμαίοις Μάριος. Σικυωνίοις δὲ καὶ διαρρήδην ὁ θεὸς προεῖπε μαστιγονόμων δεῖσθαι τὴν πόλιν, ὅτε Τελητίαν παῖδα στεφανούμενον ἐν Πυθίοις ἀφαιρούμενοι Κλεωναίων ὡς ἴδιον πολίτην διέσπασαν. ἀλλὰ Σικυωνίοις μὲν Ὀρθαγόρας γενόμενος τύραννος καὶ μετ’ ἐκεῖνον οἱ περὶ Μύρωνος καὶ Κλεισθένη τὴν ἀκολασίαν ἔπαυσαν· Κλεωναῖοι δὲ τῆς αὐτῆς οὐ τυχόντες ἰατρείας εἰς τὸ μηδὲν ἤκουσι. ^[10]
- 553 B καὶ Ὀμήρου δέ που λέγοντος ἀκούετε (Ο 641) ‘τοῦ γένετ’ ἐκ πατρὸς πολὺ χεῖρονος υἱὸς ἀμείνων παντοίην ἀρετήν· καίτοι λαμπρὸν οὐδὲν οὐδ’ ἐκπρεπὲς ἔργον ἐκεῖνος ὁ τοῦ Κοπρέως (Ο 369) παρέσχε·ν· ἀλλὰ τὸ Σισύφου καὶ τὸ Αὐτολύκου καὶ τὸ Φλεγύου γένος ἦνθησεν ἐν δόξαις καὶ ἀρεταῖς μεγάλων βασιλέων. γέγονε δὲ καὶ Περικλῆς Ἀθήνησιν ἐναγοῦς οἰκίας καὶ Πομπήιος Μάγνος ἐν Ῥώμῃ Στράβωνος ἦν υἱός, οὗ τὸν νεκρὸν ὁ Ῥωμαίων δῆμος ὑπὸ μίσους ἐξέβαλε καὶ κατεπάτησεν. ^[10]
- 553 C τί οὖν ἄτοπον, εἰ, καθάπερ γεωργὸς οὐκ ἐκκόπτει τὴν ἄκανθαν ἂν μὴ λάβῃ τὸν ἀσπάραγον οὐδ’ οἱ Λίβυες τὸ φρύγανον ἐπικάουσι πρότερον ἢ τὸ λήδανον ἀπ’ αὐτοῦ συναγαγεῖν, οὕτως ὁ θεὸς ἐνδόξου καὶ βασιλικοῦ γένους ρίζαν πονηρὰν καὶ τραχεῖαν οὐκ ἀναιρεῖ πρότερον ἢ φῦναι τὸν προσήκοντα καρπὸν ἀπ’ αὐτῆς; μυρίας γὰρ Ἰφίτου βοῦς καὶ ἵππους ἀπολέσθαι κρεῖττον ἢν

Φωκεῦσι καὶ πλείονα χρυσὸν ἐκ Δελφῶν οἷχεσθαι καὶ ἄργυρον ἢ μήτ' Ὀδυσσέα μήτ' Ἀσκληπιὸν
φῦναι μήτε τοὺς ἄλλους ἐκ κακῶν καὶ πονηρῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ μεγαλωφελεῖς
γενομένους. 'Τὸ δ' ἐν καιρῷ καὶ τρόπῳ τῷ προσήκοντι γενέσθαι τὰς τιμωρίας οὐ βέλτιον εἶναι
τοῦ ταχὺ καὶ παραχρῆμα νομίζεις; οἷόν ἐστι τὸ κατὰ Κάλλιππον, ὃ ξιφιδίῳ φίλος εἶναι δοκῶν
ἀπέκτεινε Δίωνα, τούτῳ πάλιν αὐτὸν ὑπὸ τῶν φίλων ἀποθανεῖν, καὶ τὸ Μίτυος τοῦ Ἀργεῖου
κατὰ στάσιν ἀναιρεθέντος ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ θέας οὔσης ἐμπεσεῖν τῷ κτείναντι τὸν
Μίτυν καὶ ἀνελεῖν. ^[5]

553 D καὶ τὰ περὶ τὸν Βέσσον τὸν Παίονα καὶ Ἀρίστων τὸν Οἰταῖον ξεναγὸν οἶσθα δήπουθεν, ὃ
Πατροκλέα. 'μὰ Δί' εἶπεν 'ἀλλὰ δέομαι μαθεῖν. 'ὁ μὲν Ἀρίστων' ἔφην 'τὸν Ἐριφύλης κόσμον
ἐνταῦθα κείμενον καθελὼν τῶν τυράννων διδόντων ἐκόμισε τῇ γυναικὶ δῶρον· ὁ δ' υἱὸς
αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα διοργισθεὶς ἔκ τινος αἰτίας ὑφῆψε τὴν οἰκίαν καὶ πάντας ἐν τῷ αὐτῷ
κατέκαυσεν. ^[10]

553 E ὁ δὲ Βέσσος, ὡς ἔοικεν, ἀπεκτονῶς τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ πολὺν χρόνον ἐλάνθανεν, ὕστερον
δὲ πρὸς ξένους ἐπὶ δεῖπνον ἐλθὼν χελιδόνων τινὰ νεοοσιὰν τῇ λόγχῃ νύξας κατέβαλε καὶ τοὺς
νεοοσοὺς διέφθειρε· λεγόντων δ' οἷον εἰκὸς τῶν παρόντων 'ἄνθρωπε, τί παθὼν ἔργον οὕτως
ἀλλόκοτον ἔπραξας; 'οὐ γάρ' ἔφη 'μου πάλαι καταμαρτυροῦσιν αὐταὶ ψευδῶς καὶ καταβοῶσιν
ὡς ἀπεκτονότος τὸν πατέρα; θαυμάσαντες δ' οἱ παρόντες τὸν λόγον ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ, καὶ
τοῦ πράγματος ἐξελεγχθέντος ἔτισεν ὁ Βέσσος τὴν δίκην. ^[10]

553 F 'Ἀλλὰ ταῦτα μὲν' ἔφην 'ἡμεῖς λέγομεν, ὥσπερ ἡξίωται, γίγνεσθαί τινα τῆς τιμωρίας ἀναβολὴν
ὑποθέμενοι τοῖς πονηροῖς· τὰ λοιπὰ δ' Ἡσιόδου χρὴ νομίζειν ἀκροᾶσθαι λέγοντος οὐχ ἢ
Πλάτων (Legg. 728c) 'ἀκόλουθον εἶναι τιμωρίαν ἀδικίας πάθην', ἀλλ' ἡλικιῶτιν ἐκ τῆς αὐτῆς
ὁμόθεν χώρας καὶ ρίζης συνυποφυομένην· 'ἡ γὰρ κακὴ' φησί (OD. ^[5]

554 A 266) 'βουλὴ τῷ βουλευσάντι κακίστη· καὶ 'ὅς δ' ἄλλω κακὰ τεύχει, ἐὼ κακὸν ἥπατι τεύχει. 'ἡ
μὲν γὰρ κανθαρις ἐν αὐτῇ λέγεται τὸ βοηθητικὸν ἔκ τινος ἀντιπαθείας ἔχειν συγκεκραμένον, ἡ
δὲ πονηρία συγγεννῶσα τὸ λυποῦν ἑαυτῇ καὶ κολάζον οὐχ ὕστερον ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ὕβρει τὴν
δίκην τοῦ ἀδικεῖν δίδωσι· καὶ τῷ μὲν σώματι τῶν κολαζομένων ἕκαστος κακούργων ἐκφέρει
τὸν αὐτοῦ σταυρόν, ἡ δὲ κακία τῶν κολαστηρίων ἐφ' ἑαυτὴν ἕκαστον ἐξ αὐτῆς τεκταίνεται,
δεινὴ τις οὕσα βίου δημιουργὸς οἰκτροῦ καὶ σὺν αἰσχύνῃ φόβους τε πολλοὺς καὶ μεταμελείας
καὶ πάθη χαλεπὰ καὶ ταραχὰς ἀπαύστους ἔχοντος. ^[10]

554 B ἀλλ' οὐδὲν ἔνιοι διαφέρουσι παιδαρίων, ἃ τοὺς κακούργους ἐν τοῖς θεάτροις θεώμενα
πολλάκις ἐν χιτῶσι διαχρύσοις καὶ χλαμυδίοις ἀλουργοῖς ἐστεφανωμένους καὶ πυρριχίζοντας
ἄγεται καὶ τέθηπεν ὡς μακαρίους, ἄχρι οὗ κεντούμενοι καὶ μαστιγούμενοι καὶ πῦρ ἀνιέντες ἐκ
τῆς ἀνθιῆς ἐκείνης καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ὀφθῶσιν. οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν πονηρῶν οἰκίας
περιβεβλημένοι μεγάλας καὶ ἀρχὰς καὶ δυνάμεις περιφανεῖς λανθάνουσιν ὅτι κολάζονται, πρὶν
ἂν φθῶσιν ἀποσφαγέστες ἢ κατακρημνισθέντες ἅπερ ἂν τις οὐ τιμωρίαν εἴποι πέρας δὲ
τιμωρίας καὶ συντέλειαν. ^[10]

554 C ὥσπερ γὰρ Ἡρόδικον τὸν Σηλυμβριανὸν εἰς φθίσιν, ἀνήκεστον πάθος, ἐμπεσόντα καὶ μίξαντα
πρῶτον ἀνθρώπων γυμναστικὴν ἱατρικὴν φησὶν ὁ Πλάτων (Resp. 406a b) μακρὸν ποιῆσαι τὸν
θάνατον αὐτῷ καὶ τοῖς ὁμοίως νοσοῦσιν, οὕτως καὶ τῶν πονηρῶν ὅσοι τὴν παραυτίκα πληγὴν
ἐκφυγεῖν ἔδοξαν, οὐ μετὰ πλείονα χρόνον ἀλλ' ἐν πλείονι χρόνῳ τιμωρίαν μακροτέραν οὐ
βραδυτέραν τίνουσιν, οὐδὲ γηράσαντες ἐκολάσθησαν ἀλλ' ἐγήρασαν κολαζόμενοι. ^[10]

554 D λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸν πολὺν χρόνον· ἐπεὶ τοῖς γε θεοῖς πᾶν ἀνθρωπίνου βίου διάστημα τὸ
μηδὲν ἐστὶ, καὶ τὸ νῦν ἀλλὰ μὴ πρὸ ἐτῶν τριάκοντα τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ δαίλης ἀλλὰ μὴ
πρῶτῳ στρεβλοῦν ἢ κρεμαννύναι τὸν πονηρόν, ἄλλως τε καὶ φρουρούμενον ἐν τῷ βίῳ καθάπερ

εἰρκτῇ μηδεμίαν μετανάστασιν ἐχούσῃ μηδὲ διάφευξιν, εὐωχίας δὲ πολλὰς διὰ μέσου καὶ πραγματείας καὶ δόσεις καὶ χάριτας ἀμέλει καὶ παιδιάς, ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ κυβεύοντων ἢ πεττεούντων ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ σχοινίου κρεμαμένον. καίτοι τί κωλύει μηδὲ τοὺς ἐπὶ θανάτῳ καθειργμένους φάναι κολάζεσθαι, μέχρι οὗ τις ἀποκόψῃ τὸν τράχηλον, μηδὲ τὸν πεπωκότα τὸ κώνειον εἴτα περιόντα καὶ προσμένοντα βάρος ἐγγενέσθαι τοῖς σκέλεσιν αὐτοῦ, πρὶν ἢ τὴν συνάπτουσιν ἀναισθησίᾳ σβέσιν καὶ πῆξιν καταλαβεῖν, εἰ τὸν ἔσχατον τῆς τιμωρίας καιρὸν ἡγοῦμεθα τιμωρίαν τὰ δ' ἐν μέσῳ παθήματα καὶ φόβους καὶ προσδοκίας καὶ μεταμελείας, οἷς ἀδικήσας ἕκαστος ἐνέχεται τῶν πονηρῶν, παραλείπομεν, ὥσπερ ἰχθὺν καταπεπωκότα τὸ ἄγκιστρον οὐ φάσκοντες ἐαλωκέναι, πρὶν ὑπὸ τῶν μαγείρων ὀπτώμενον ἴδωμεν ἢ κατατεμνόμενον; ἔχεται γὰρ ἕκαστος ἀδικήσας τῇ δίκῃ καὶ τὸ γλυκὺ τῆς ἀδικίας ὥσπερ δέλεαρ εὐθὺς ἐξεδήδοκε, τὸ δὲ συνειδὸς ἐγκείμενον ἔχων καὶ ἀποτινάσσων (Tr. ^[10])

554 F adesp. 391) 'θύννος βολαῖος πέλαγος ὡς διαστροβεῖ.' ἡ γὰρ ἰταμότης ἐκείνη καὶ τὸ θρασὺ τῆς κακίας ἄχρι τῶν ἀδικημάτων ἰσχυρόν ἐστι καὶ πρόχειρον, εἴτα τοῦ πάθους ὥσπερ πνεύματος ὑπολείποντος ἀσθενὲς καὶ ταπεινὸν ὑποπίπτει τοῖς φόβοις καὶ ταῖς δεισιδαιμονίαις ὥστε πρὸς τὰ γιγνόμενα καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποπλάττεσθαι τὸ τῆς Κλυταιμνήστρας ἐνύπνιον τὸν Στησίχορον, οὕτωςί πως λέγοντα (fr. ^[5])

555 A 42 B) 'τᾷ δὲ δράκων ἐδόκησεν μολεῖν κἀρα βεβρωμένος ἄκρον, ἐκ δ' ἄρα τοῦ βασιλεὺς Πλεισθενίδας ἐφάνη.' καὶ γὰρ ὄψεις ἐνυπνίων καὶ φάσματα μεθημερινὰ καὶ χρησμοὶ καὶ καταβασίαι, καὶ ὅ τι δόξαν ἔσχεν αἰτία θεοῦ περαίνεσθαι, χειμῶνας ἐπάγει καὶ φόβους τοῖς οὕτω διακειμένοις. ^[10]

555 B οἷόν φασιν Ἀπολλόδωρόν ποτε κατὰ τοὺς ὕπνους ὁρᾶν ἐκδερόμενον ἑαυτὸν ὑπὸ Σκυθῶν εἴτα καθεψόμενον, τὴν δὲ καρδίαν ἐκ τοῦ λέβητος ὑποφθεγγομένην καὶ λέγουσαν 'ἐγὼ σοι τούτων αἰτία', καὶ πάλιν τὰς θυγατέρας διαπύρους καὶ φλεγόμενας τοῖς σώμασι κύκλῳ περὶ αὐτὸν τρεχούσας, Ἰππαρχον δὲ τὸν Πεισιστράτου μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς αἷμα προσβάλλουσιν αὐτῷ τὴν Ἀφροδίτην ἔκ τινος φιάλης πρὸς τὸ πρόσωπον. οἱ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ φίλοι καλούμενον αὐτὸν ἐώρων ἐπὶ δίκην ὑπὸ Σελεύκου γυπῶν καὶ λύκων δικαζόντων καὶ κρέα πολλὰ τοῖς πολεμίοις διανέμοντα. ^[10]

555 C Πausanias δὲ Κλεονίκη ἐν Βυζαντίῳ παρθένον ἐλευθέραν ὕβρει μεταπεμψάμενος ὡς ἔξω διὰ νυκτός, εἴτα προσιοῦσαν ἔκ τινος ταραχῆς καὶ ὑποψίας ἀνελὼν ἑώρα πολλάκις ἐν τοῖς ὕπνοις λέγουσαν αὐτῷ 'βαῖνε δίκης ἄσσον· μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις.' οὐ παυομένου δὲ τοῦ φάσματος, ὡς ἔοικε, πλεύσας ἐπὶ τὸ ψυχοπομπεῖον εἰς Ἡράκλειαν ἰλασμοῖς τισι καὶ χοαῖς ἀνεκαλεῖτο τὴν ψυχὴν τῆς κόρης· ἐλθοῦσα δ' εἰς ὅψιν εἶπεν ὅτι παύσεται τῶν κακῶν, ὅταν ἐν Λακεδαίμονι γένηται· γενόμενος δ' εὐθὺς ἐτελεύτησεν. ὥστ', εἰ μὴδὲν ἔστι τῇ ψυχῇ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀλλὰ καὶ χάριτος πέρας ἀπάσης καὶ τιμωρίας ὁ θάνατος, μᾶλλον ἂν τις εἴποι τοῖς ταχὺ κολαζομένοις τῶν πονηρῶν καὶ ἀποθνήσκουσι μαλακῶς καὶ ραθύμως χρῆσθαι τὸ δαιμόνιον. ^[10]

555 D Καὶ γὰρ εἰ μὴδὲν ἄλλο φαίη τις ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ χρόνῳ τὸν πονηρὸν πάσχειν κακόν, ἀλλ' ἐξελεγχομένης πού τῆς ἀδικίας, πράγματος ἀκάρπου καὶ ἀχαρίστου καὶ χρηστὸν οὐδὲν οὐδ' ἄξιον σπουδῆς ἀναφέροντος ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγώνων ἢ αἰσθησις αὐτῶν ἀνατρέπει τὴν ψυχὴν. οἷον ἱστοροῦσι δήπου Λυσίμαχον ὑπὸ δίψης ἐκβιασθέντα καὶ παραδόντα τοῖς Γέταις τὸ σῶμα καὶ τὴν δύναμιν, ὡς ἔπιεν ὑποχείριος γενόμενος, εἰπεῖν 'φεῦ τῆς ἐμῆς κακίας, ὅς δι' ἡδονὴν οὕτω βραχεῖαν ἐστέρημαι βασιλείας τηλικαύτης. ^[10]

555 E 'καίτοι γε πρὸς φυσικὴν πάθους ἀνάγκην ἀντιβῆναι παγχάλεπόν ἐστιν· ὅταν δ' ἄνθρωπος ἢ χρημάτων ἕνεκα πλεονεξίας ἢ φθόνῳ πολιτικῆς δόξης καὶ δυνάμεως ἢ δι' ἡδονὴν τινα

συνουσίας ἄνομον ἔργον ἐργασάμενος καὶ δεινόν, εἴτα τοῦ πάθους ἀφιεῖς τὸ διψῶδες καὶ
μανικὸν ἐν χρόνῳ καθορᾷ τὰ αἰσχρὰ καὶ φοβερὰ τῆς ἀδικίας [πάθη] παραμένοντα, χρήσιμον δὲ
μηδὲν μηδ' ἀναγκαῖον μηδ' ὀνησιφόρον, ἅρ' οὐκ εἰκὸς ἐμπίπτειν αὐτῷ πολλάκις λογισμὸν, ὡς
ὑπὸ κενῆς δόξης ἢ δι' ἡδονὴν ἀνελεύθερον καὶ ἀχάριστον ἀνατρέψας τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα
τῶν ἐν ἀνθρώποις [δικαίων] ἐμπέπληκεν αἰσχύνῃς καὶ ταραχῇς τὸν βίον; ὥσπερ γὰρ ὁ
Σιμωνίδης ἔλεγε παίζων τὴν τοῦ ἀργυρίου κιβωτὸν εὐρίσκειν αἰεὶ πλήρη τὴν δὲ τῶν χαρίτων
κενήν, οὕτως οἱ πονηροὶ τὴν κακίαν ἐν ἑαυτοῖς διορῶντες ἀνθ' ἡδονῆς μὲν εὐθύς κενὴν χάριν
ἐχούσης ἐλπίδος ἔρημον εὐρίσκουσι, φόβῳ δὲ καὶ λυπῶν καὶ μνήμῃς ἀτερποῦς καὶ πρὸς μὲν
τὸ μέλλον ὑποψίας ἀπιστίας δὲ πρὸς τὸ παρὸν αἰεὶ γέμουσαν· ὥσπερ τῆς Ἰνουῦς ἀκούομεν ἐν τοῖς
θεάτροις λεγούσης, ἐφ' οἷς ἔδρασε μεταμελομένης, 'φίλοι γυναῖκες, πῶς ἂν ἐξ ἀρχῆς δόμους
'Αθάμαντος οἰκῆσαιμι τῶν πεπραγμένων δράσασα μηδέν;' (Eur. ^[5])

556 A fr. 399) ταῦθ' <εἰκὸς> ἐκάστου τῶν πονηρῶν τὴν ψυχὴν ἀναπολεῖν ἐν αὐτῇ καὶ
διαλογίζεσθαι, πῶς ἂν ἐκβᾶσα τῆς μνήμης τῶν ἀδικημάτων καὶ τὸ συνειδὸς ἐξ ἑαυτῆς
ἐκβαλοῦσα καὶ καθαρὰ γενομένη βίον ἄλλον ἐξ ἀρχῆς βιώσειεν. ^[10]

556 B οὐ γὰρ ἐστὶ θαρραλέον οὐδ' ἄτυφον οὐδὲ μόνιμον καὶ βέβαιον ἐν οἷς προαιρεῖται τὸ πονηρόν,
εἰ μὴ νῆ Δία σοφούς τινας εἶναι φήσομεν τοὺς ἀδικοῦντας· ἀλλ' ὅπου φιλοπλουτία καὶ
φιληδονία περιμανῆς καὶ φθόνος ἄκρατος ἐνοικίζεται μετὰ δυσμενείας ἢ κακοηθείας, ἐνταῦθα
καὶ δεισιδαιμονίαν σκοπῶν ἀνευρήσεις ὑποκαθημένην καὶ μαλακίαν πρὸς πόνον καὶ δειλίαν
πρὸς θάνατον καὶ μετάπτωσιν ὀξεῖαν ὁρμῶν καὶ χαυνότητα πρὸς δόξαν ὑπ' ἀλαζονείας καὶ
τοὺς ψέγοντας φοβοῦνται καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας δεδίασιν ὡς ἀδικουμένους τῇ ἀπάτῃ καὶ
μάλιστα τοῖς κακοῖς πολεμοῦντας, ὅτι τοὺς δοκοῦντας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦσι προθύμως. ^[10]

556 C τὸ γὰρ σκληρόν ἐν κακίᾳ καθάπερ ἐν φαύλῳ σιδήρῳ σαθρόν ἐστὶ καὶ τὸ ἀντίτυπον εὐθραυστον.
ὅθεν ἐν χρόνῳ πολλῷ μᾶλλον ὡς ἔχουσιν αὐτοὺς καταμανθάνοντες ἄχθονται καὶ
δυσκολαίνουσι καὶ προβάλλονται τὸν ἑαυτῶν βίον. οὐ γὰρ δήπου παρακαταθήκην μὲν ἀποδοῦς
καὶ γνώριμον ἐγγυησάμενος καὶ πατρίδι μετὰ δόξης καὶ φιλοτιμίας ἐπιδοῦς καὶ συνεισενεγκῶν
ὁ φαῦλος εὐθύς ἐστὶν ἐν μεταμελείᾳ καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀνιᾶται διὰ τὸ πάντῃ μεταπτῶν
αὐτοῦ καὶ πλανώμενον τῆς γνώμης, καὶ κροτούμενοί τινες ἐν τοῖς θεάτροις εὐθύς στένουσιν
ὑπονοστούσης τῆς φιλοδοξίας εἰς τὴν φιλαργυρίαν, οἱ δὲ καταθύοντες ἀνθρώπους ἐπὶ
τυραννίσι καὶ συνωμοσίαις ὡς Ἀπολλόδωρος, καὶ χρήματα φίλων ἀποστεροῦντες ὡς Γλαῦκος
ὁ Ἐπικύδους οὐ μετενόουν οὐδ' ἐμίσουν ἑαυτοὺς οὐδ' ἠνιῶντο τοῖς γεγενημένοις. ^[5]

556 D ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, οὔτε τινὸς θεῶν οὔτ' ἀνθρώπων δεῖσθαι κολαστοῦ νομίζω
τοὺς ἀνοσιουργοῦντας, ἀλλὰ τὸν βίον αὐτῶν ἐξαρκεῖν ὑπὸ τῆς κακίας διεφθαρμένον ὅλον καὶ
συντεταραγμένον. 'Ἀλλὰ σκοπεῖτε τὸν λόγον' ἔφην 'μὴ τοῦ καιροῦ πορρωτέρω πρόεισι.' καὶ ὁ
Τίμων 'τυχόν' ἔφη 'πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὸ λειπόμενον αὐτῷ μῆκος. ^[10]

556 E ἦδη γὰρ ὥσπερ ἔφεδρον ἀνίστημι τὴν τελευταίαν ἀπορίαν, ἐπεὶ ταῖς πρώταις διηγώνισται
μετρίως. ἃ γὰρ Εὐριπίδης (fr. 580) ἐγκαλεῖ καὶ παρρησιάζεται πρὸς τοὺς θεοὺς 'τὰ τῶν
τεκόντων σφάλματ' εἰς τοὺς ἐγγόνους' τρέποντας, αἰτιᾶσθαι νόμιζε καὶ τοὺς σιωπῶντας ἡμῶν.
εἴτε γὰρ οἱ δράσαντες αὐτοὶ δίκην ἔδοσαν, οὐθὲν ἔτι δεῖ κολάζειν τοὺς μὴ ἀδικήσαντας, ὅπου
δὶς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς οὐδὲ τοὺς δράσαντας δίκαιον· εἴτε ῥαθυμῖα καταπροέμενοι τὴν τιμωρίαν ἐν
τοῖς πονηροῖς ὅψε' παρὰ τῶν ἀναιτίων εἰσπράττουσιν, οὐκ εὖ τῷ ἀδίκῳ τὸ βραδέως
ἀναλαμβάνουσιν. οἷον ἐνταῦθα δήπουθεν λέγεται ἐλθεῖν Αἴσωπον, ἔχοντα παρὰ Κροίσου
χρυσίον ὅπως τε τῷ θεῷ θύσῃ μεγαλοπρεπῶς καὶ Δελφῶν ἐκάστῳ διανεῖμῃ μνᾶς τέσσαρας·
ὀργῆς δὲ τινος, ὡς ἔοικεν, αὐτῷ καὶ διαφορᾶς γενομένης πρὸς τοὺς αὐτόθι τὴν μὲν θυσίαν
ἐποιήσατο, τὰ δὲ χρήματ' ἀνέπεμψεν εἰς Σάρδεις, ὡς οὐκ ἀξίων ὄντων ὠφελῆθαι τῶν

ἀνθρώπων· οἱ δὲ συνθέντες αἰτίαν ἐπ’ αὐτὸν ἱεροσυλίας ἀπέκτειναν, ὥσαντες ἀπὸ τῆς πέτρας ἐκείνης ἦν Ὑάμπειαν καλοῦσιν. ^[5]

557 A ἐκ δὲ τούτου λέγεται μηνῖσαν τὸ θεῖον αὐτοῖς ἀφορίαν τε γῆς ἐπαγαγεῖν καὶ νόσων ἀτόπων ἰδέαν πᾶσαν, ὥστε περιόντας ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πανηγύρεσι κηρύσσειν καὶ καλεῖν αἰεὶ τὸν βουλόμενον ὑπὲρ Αἰσώπου δίκην λαβεῖν παρ’ αὐτῶν. τρίτῃ δὲ γενεᾷ Σάμιος Ἰδμων ἀφίκετο, γένει μὲν οὐδὲν Αἰσώπῳ προσήκων ἀπογόνος δὲ τῶν πριαμένων αὐτὸν ἐν Σάμῳ γεγονώς καὶ τούτῳ τινὰς δίκας δόντες οἱ Δελφοὶ τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν. ^[10]

557 B ἐξ ἐκείνου δὲ φασὶ καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἱεροσύλων ἐπὶ τὴν Αὐλίαν ἀπὸ τῆς Ὑαμπείας μετατεθῆναι. καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐδ’ οἱ πάνυ φιλοῦντες, ὧν ἔσμεν καὶ ἡμεῖς, ἐπαινοῦσι τὸ Βραγχιδῶν ἄστῳ συγγέαντα καὶ διαφθεῖραντα πᾶσαν ἡλικίαν διὰ τὴν γενομένην τοῦ περὶ Μίλητον ἱεροῦ προδοσίαν ὑπὸ τῶν προπάππων αὐτῶν. Ἀγαθοκλῆς δ’ ὁ Συρακοσίων τύραννος καὶ σὺν γέλῳτι χλευάζων Κερκυραίους ἐρωτῶντας διὰ τί πορθοίη τὴν νῆσον αὐτῶν ‘ὅτι νῆ Δί’ εἶπεν ‘οἱ πατέρες ὑμῶν ὑπεδέξαντο τὸν Ὀδυσσεά, καὶ τῶν Ἰθακησίων ὁμοίως ἐγκαλούντων ὅτι πρόβατα λαμβάνουσιν αὐτῶν οἱ στρατιῶται ‘ὁ δ’ ὑμέτερος’ ἔφη ‘βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὸν ποιμένα προσεξετύφλωσεν. ^[10]

557 C ‘ἄρ’ οὖν οὐκ ἀτοπώτερος τούτων ὁ Ἀπόλλων, εἰ Φενεάτας ἀπόλλυσι τοὺς νῦν, ἐμφράξας τὸ βάραθρον καὶ κατακλύσας τὴν χώραν ἅπασαν αὐτῶν, ὅτι πρὸ χιλίων ἐτῶν, ὡς φασιν, ὁ Ἡρακλῆς ἀνασπάσας τὸν τρίποδα τὸν μαντικὸν εἰς Φενεὸν ἀπήνεγκε, Συβαρίταις δὲ φράζων ἀπόλυσιν τῶν κακῶν, ὅταν τρισὶν ὀλέθοις ἰλάσωνται τὸ μήνιμα τῆς Λευκαδίας Ἥρας; καὶ μὴν οὐ πολὺς χρόνος ἄφ’ οὗ Λοκροὶ πέμποντες εἰς Τροίαν πέπαινται τὰς παρθένους, αἳ καὶ ἀναμπέχονοι γυμνοῖς ποσὶν ἢ τε δοῦλαι ἢ οἶαι σαίρεσκον Ἀθηναίης περὶ βωμόν, νόσφι κρηδέμνοιο, καὶ εἰ βαθὺ γῆρας ἰκάνοι, διὰ τὴν Αἴαντος ἀκολασίαν. ^[3]

557 D ποῦ δὴ ταῦτα τὸ εὐλογον ἴσχει καὶ δίκαιον; οὐδὲ γὰρ Θρᾷκας ἐπαινοῦμεν, ὅτι στίζουσιν ἄχρι νῦν τιμωροῦντες Ὀρφεῖ τὰς αὐτῶν γυναῖκας, οὐδὲ τοὺς περὶ Ἡριδανὸν βαρβάρους μελανοφοροῦντας ἐπὶ πένθει τοῦ Φαέθοντος, ὥσπερ λέγουσιν· ἔτι δ’ ἂν οἶμαι γελοιότερον ἦν, εἰ τῶν τότε ἀνθρώπων, ὅτε διεφθάρη Φαέθων, παραμελησάντων οἱ πέντε γενεαῖς ἢ δέκα τοῦ πάθους ὕστερον γεγονότες ἤρξαντο τὴν ἐσθῆτα μεταβάλλειν ἐπ’ αὐτῷ καὶ πενθεῖν. ^[10]

557 E καίτοι τοῦτ’ ἀβελτερίαν μὲν ἔχει μόνον οὐδὲν δὲ δεινὸν οὐδ’ ἀνήκεστον· αἱ δὲ τῶν θεῶν ὀργαὶ τίνι λόγῳ παραχρῆμα δυόμεναι καθάπερ ἔνιοι τῶν ποταμῶν εἴθ’ ὕστερον ἐπ’ ἄλλους ἀναφερόμεναι πρὸς ἐσχάτας συμφορὰς τελευτῶσιν; Ὡς δὲ πρῶτον ἐπέσχε, δεῖσας ἐγὼ μὴ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς ἐπαγάγῃ πλείονας καὶ μείζονας ἀτοπίας, εὐθὺς ἠρόμην αὐτόν· εἶεν· ἔφην, ‘ταῦτα γὰρ πάντα ἀληθινὰ ἡγή;’ κακεῖνος ‘εἰ δὲ μὴ πάντ’ εἶπεν· ἄλλ’ ἔνια, τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ἔχειν οὐ νομίζεις τὸν λόγον;’ ἴσως· ἔφην ἐγώ, ‘〈ἀλλὰ〉 καὶ τοῖς σφόδρα πυρέττουσιν, ἐάν θ’ ἐν ἱμάτιον ἐάν τε πολλὰ περιβεβλημένοι τυγχάνωσι, ταῦτό καῦμα καὶ παραπλήσιον, ὅμως δ’ εἰς παραμυθίαν ἀφελεῖν τὸ πλῆθος· εἰ δὲ μὴ βούλει, τοῦτο μὲν ἐάσωμεν (καίτοι τὰ πλεῖστα μύθοις ἔοικε καὶ πλάσμασιν), ἀναμνήσθητι δὲ τῶν ἔναγχος Θεοξενίων καὶ τῆς καλῆς ἐκείνης μερίδος, ἦν ἀφαιροῦντες τοὺς Πινδάρου κηρύττουσι λαμβάνειν ἀπογόνους, ὡς σοι τὸ πρᾶγμα σεμνὸν ἐφάνη καὶ ἡδύ. ^[5]

558 A ‘τίς δ’ οὐκ ἄν’ εἶπεν· ἡσθεῖν τῇ χάριτι τῆς τιμῆς οὕτως Ἑλληνικῶς καὶ ἀφελῶς ἀρχαϊζούσης, εἰ μὴ μέλαιναν καρδίαν κεχάλκευται ψυχρὰ φλογί’ (fr. 123) κατ’ αὐτὸν τὸν Πίνδαρον;’ ἐὼ τοίνυν· ἔφην· ὅμοιον ἐν Σπάρτῃ κήρυγμα τούτῳ τὸ ‘μετὰ Λέσβιον ὠδόν’ (Paoem. II p. 522) ἐπὶ τιμῇ καὶ μνήμῃ Τερπάνδρου τοῦ παλαιοῦ κηρυττόμενον· ὁ γὰρ αὐτός ἐστι λόγος. ἀλλ’ ὑμεῖς γε δήπου πλέον ἔχειν ἐτέρων ἔν τε Βοιωτοῖς Ὀφελτιάδαι γένος ὄντες ἀξιοῦτε καὶ παρὰ Φωκεῦσι διὰ Δαΐφραντον, ἐμοὶ δὲ καὶ παρῆτε καὶ συναλαμβάνεσθε πρῶτην, ὅτε Λυκόρμαις καὶ Σατιλαίοις

τὴν πάτριον Ἡρακλείδων μετιοῦσι τιμὴν καὶ στεφανηφορίαν συνανασφῶζων ἔλεγον ὅτι δεῖ μάλιστα τοῖς ἀφ' Ἡρακλέους γεγονόσι τὰς τιμὰς ὑπάρχειν βεβαίους καὶ τὰς χάριτας, ὧν τοὺς Ἑλλήνας εὐεργετήσας οὐκ ἔτυχεν αὐτὸς ἀξίας χάριτος οὐδ' ἀμοιβῆς. ^[5]

558 B ‘καλοῦ γ’ εἶπεν ἡμᾶς ἀγῶνος καὶ φιλοσοφία μάλα πρέποντος ἀνέμνησας.’ ἄφες οὖν εἶπον ὧ τᾶν, τὸ σφοδρὸν τοῦτο τῆς κατηγορίας, καὶ μὴ φέρε πικρῶς, εἰ κολάζονται τινες ἐκ κακῶν γεγονότες ἢ πονηρῶν, ἢ μὴ χαῖρε μηδ' ἐπαίνει τιμωμένης εὐγενείας, δεῖ γάρ, εἰ τὴν χάριν ἐν τῷ γένει τῆς ἀρετῆς ἀνασφῶμεν, εὐλόγως μὴδὲ τὴν κόλασιν οἶσθαι δεῖν ἀπαυδᾶν καὶ προαπολείπειν ἐπὶ ταῖς ἀδικίαις ἀλλὰ συνεκτρέχειν ἐκείνη τὸ κατ' ἀξίαν ἀντιστρόφως ἀποδιδούσαν. ^[10]

558 C ὁ δὲ τοὺς ἀπὸ Κίμωνος ἡδέως ὀρώων Ἀθήνησι τιμωμένους, τῶν δὲ Λαχάρους ἢ Ἀριστίωνος ἐκγόνων ἐλαυνομένων ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτῶν ὑγρὸς ἐστὶ λίαν καὶ ῥάθυμος μᾶλλον δὲ φιλαίτιος ὅλως καὶ δύσκολος πρὸς τὸ θεῖον, ἐγκαλῶν μὲν, ἂν ἄνδρὸς ἀδίκου καὶ πονηροῦ παῖδες ἐκ παίδων εὐτυχεῖν δοκῶσιν, ἐγκαλῶν δὲ πάλιν, ἂν τὰ γένη κολοῦνται καὶ ἀφανίζονται τῶν φαύλων, αἰτιώμενός τε τὸν θεὸν ὁμοίως μὲν, ἂν χρηστοῦ πατρὸς τέκνα πράττει κακῶς, ὁμοίως δέ, ἂν πονηροῦ. ^[10]

558 D ‘Καὶ ταῦτα μὲν’ ἔφην ὥσπερ ἀντιφράγματά σοι κείσθω πρὸς τοὺς ἄγαν πικροὺς καὶ κατηγορικοὺς ἐκείνους. ἀναλαβόντες δ' αὖθις ὥσπερ ἀρχὴν κλωστήρος ἐν σκοτεινῷ καὶ πολλοὺς ἐλιγμοὺς καὶ πλάνας ἔχοντι τῷ περὶ θεοῦ λόγῳ, καθοδηγῶμεν αὐτοὺς μετ' εὐλαβείας ἀτρέμα πρὸς τὸ εἰκὸς καὶ πιθανόν· ὥς τό γε σαφὲς καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐδ' ἐν οἷς αὐτοὶ πράττομεν ἀσφαλῶς εἰπεῖν ἔχομεν. οἷον, διὰ τί τῶν ὑπὸ φθίσεως ἢ ὑδέρου διαφθαρέντων τοὺς παῖδας εἰς ὕδωρ τὼ πόδε βρέχοντας καθίζεσθαι κελεύομεν, ἕως ἂν ὁ νεκρὸς κατακαῇ; δοκεῖ γὰρ οὕτω τὸ νόσημα μὴ μεθίστασθαι μὴδὲ προσπελάζειν αὐτοῖς· ἢ πάλιν, δι' ἣν αἰτίαν αἰγὸς τὸν ἡρυγγίτην λαβούσης εἰς τὸ στόμα ὅλον ἐφίσταται τὸ αἰπόλιον, ἄχρι ἂν ἐξέλῃ προσεληθὼν ὁ αἰπόλος; ἄλλαι τε δυνάμεις ἀφὰς ἔχουσαι καὶ διαδόσεις ἀπίστους ὀξύτησι καὶ μήκεσι δι' ἐτέρων εἰς ἕτερα περαίνουσιν. ^[5]

558 E ἀλλ' ἡμεῖς τὰ κατὰ τοὺς χρόνους διαλείμματα θαυμάζομεν, οὐ τὰ κατὰ τοὺς τόπους. καίτοι θαυμασιώτερον εἰ πάθους ἐν Αἰθιοπία λαβόντος ἀρχὴν ἀνεπλήσθησαν αἱ Ἀθῆναι καὶ Περικλῆς ἀπέθανε καὶ Θουκυδίδης ἐνόσησεν, ἢ εἰ Δελφῶν καὶ Συβαριτῶν γενομένων πονηρῶν (cap. ^[10]

558 F 12) ἡ δίκη φερομένη περιῆλθεν εἰς τοὺς παῖδας. ἔχουσι γὰρ τινὰς αἱ δυνάμεις ἀναφορὰς ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ συνάψεις· ὧν ἡ αἰτία, κἂν ὕφ' ἡμῶν ἀγνοῖται, σιωπῇ περαίνει τὸ οἰκεῖον. ‘Οὐ μὴν ἀλλὰ τά γε δημόσια τῶν πόλεων μηνίματα τὸν τοῦ δικαίου λόγον ἔχει πρόχειρον. ^[5]

559 A ἔν γάρ τι πρᾶγμα καὶ συνεχὲς ἡ πόλις ὥσπερ ζῶον οὐκ ἐξιστάμενον αὐτοῦ ταῖς καθ' ἡλικίαν μεταβολαῖς οὐδ' ἕτερον ἐξ ἐτέρου τῷ χρόνῳ γινόμενον, ἀλλὰ συμπαθὲς αἰεὶ καὶ οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πᾶσαν ὧν πράττει κατὰ τὸ κοινὸν ἢ ἔπραξεν αἰτίαν καὶ χάριν ἀναδεχόμενον, μέχρι ἂν ἡ ποιοῦσα καὶ συνδέουσα ταῖς ἐπιπλοκαῖς κοινωνία τὴν ἐνότητα διαφυλάττῃ. τὸ δὲ πολλὰς πόλεις διαιροῦντα τῷ χρόνῳ ποιεῖν μᾶλλον δ' ἀπείρους ὁμοίων ἐστὶ τῷ πολλοὺς τὸν ἕνα ποιεῖν ἄνθρωπον, ὅτι νῦν πρεσβύτερός ἐστι πρότερον δὲ νεώτερος ἀνωτέρω δὲ μειράκιον ἦν. μᾶλλον δ' ὅλως ταῦτά γε τοῖς Ἐπιχαρμείοις (fr. ^[10]

559 B 170) ἔοικεν, ἐξ ὧν ὁ αὐξόμενος ἀνέφυ τοῖς σοφισταῖς λόγος· ὁ γὰρ λαβὼν πάλαι τὸ χρέος νῦν οὐκ ὀφείλει γεγονῶς ἕτερος, ὃ τε κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ἐχθὲς ἄκλητος ἦκε τήμερον· ἄλλος γάρ ἐστι. καίτοι μεζονάς γε παραλλαγὰς αἱ ἡλικίαι περὶ ἕκαστον ἡμῶν ποιοῦσιν ἢ κοινῇ περὶ τὰς πόλεις. γνοίη γὰρ ἂν τις ἰδὼν τὰς Ἀθῆνας ἔτει τριακοστῷ, καὶ τὰ νῦν ἦθη καὶ κινήματα παιδιαί τε καὶ σπουδαί καὶ χάριτες καὶ ὀργαὶ τοῦ δήμου πάνυ γε τοῖς παλαιοῖς ἐοίκασι· ἀνθρώπου δὲ

μόλις ἂν τις οἰκεῖος ἢ φίλος ἐντυχὼν διὰ χρόνου μορφὴν γνωρίσειεν, αἱ δὲ τῶν ἡθῶν μεταβολαὶ παντὶ λόγῳ καὶ πόνῳ καὶ πάθει καὶ νόμῳ ῥαδίως τρεπόμεναι καὶ πρὸς τὸν αἰεὶ συνόντα τὴν ἀτοπίαν καὶ τὴν καινότητα θαυμαστὴν ἔχουσιν. ^[10]

559 C ἄλλ' ἄνθρωπός τε λέγεται μέχρι τέλους εἷς ἀπὸ γενέσεως, πόλιν τε τὴν αὐτὴν ὡσαύτως διαμένουσιν ἐνέχεσθαι τοῖς ὀνείδεσι τῶν προγόνων ἀξιοῦμεν, ὃ δικαίῳ μέτεστιν αὐτῇ δόξης τε τῆς ἐκείνων καὶ δυνάμεως ἢ λήσομεν εἰς τὸν Ἡρακλείτειον (fr. 91) ἅπαντα πράγματα ποταμὸν ἐμβαλόντες, εἰς ὃν οὐ φησι δις ἐμβῆναι τῷ πάντα κινεῖν καὶ ἑτεροιοῦν τὴν φύσιν μεταβάλλουσιν. 'Εἰ δ' ἐστὶ [τι] πόλις ἐν πρᾶγμα καὶ συνεχές, ἔστι δήπου καὶ γένος, ἐξηρημένον ἀρχῆς μιᾶς καὶ δυνάμιν τινα καὶ κοινωνίαν διαπεφυκυῖαν ἀναφερούσης, καὶ τὸ γεννηθὲν οὐχ ὥς τι δημιουργήμα πεποιημένον ἀπήλλακται τοῦ γεννήσαντος· ἐξ αὐτοῦ γὰρ οὐχ ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν, ὥστ' ἔχει τι καὶ φέρεται τῶν ἐκείνου μέρος ἐν ἑαυτῷ καὶ κολαζόμενον προσηκόντως καὶ τιμώμενον. ^[5]

559 D εἰ δὲ μὴ δόξαιμι παίζειν, ἐγὼ φαίην ἂν ἀνδριάντα Κασάνδρου καταχαλκευόμενον ὑπ' Ἀθηναίων πάσχειν ἀδικώτερα καὶ τὸ Διονυσίου σῶμα μετὰ τὴν τελευτὴν ἐξοριζόμενον ὑπὸ Συρακοσίων ἢ τοὺς ἐγγόνους αὐτῶν δίκην τίνοντας. τῷ μὲν γὰρ ἀνδριάντι τῆς Κασάνδρου φύσεως οὐθὲν ἔνεστι, καὶ τὸν νεκρὸν ἢ Διονυσίου ψυχὴ προλέλοιπε· Νυσαίῳ δὲ καὶ Ἀπολλοκράτει καὶ Ἀντιπάτρῳ καὶ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως παισὶ τῶν πονηρῶν τὸ κυριώτατον ἐμπέφυκε καὶ πάρεστι μέρος, οὐχ ἡσυχᾶιον οὐδ' ἀργόν, ἀλλὰ ζῶσιν αὐτῷ καὶ τρέφονται καὶ διοικοῦνται καὶ φρονοῦσι· καὶ οὐθὲν δεινὸν οὐδ' ἄτοπον, ἂν ἐκείνων ὄντες πάσχωσι τὰ ἐκείνων. ^[5]

559 E καθόλου δ' εἶπεῖν, ὥσπερ ἐν ἱατρικῇ τὸ χρήσιμον καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ γελοῖος ὁ φάσκων ἄδικον εἶναι τῶν ἰσχύοντων πονούντων καίειν τὸν ἀντίχειρα καὶ τοῦ ἥπατος ὑπόλου γεγονότος ἀμύσσειν τὸ ἐπιγάστριον καὶ τῶν βοῶν, ἂν εἰς τὰς χηλὰς μαλακιῶσι, προσαλείφειν τὰ ἄκρα τῶν κεράτων, οὕτως ὁ περὶ τὰς κολάσεις ἄλλο τι δίκαιον ἢ τὸ θεραπεῦον τὴν κακίαν ἡγούμενος καὶ ἀγανακτῶν, ἐάν τις δι' ἐτέρων ἐφ' ἐτέρους ἀναφέρῃ τὴν ἰατροίαν ὥσπερ οἱ τὴν φλέβα διαιροῦντες ἵνα τὴν ὀφθαλμίαν κουφίσωσιν, οὐδὲν ἔοικε περαιτέρω τῆς αἰσθήσεως ἐφορᾶν, οὐδὲ μνημονεύειν, ὅτι καὶ διδάσκαλος παίδων ἐνὸς καθιζόμενος ἐτέρους ἐνουθέτησε, καὶ στρατηγὸς ἐκ δεκάδος ἀνελὼν ἕνα πάντας ἐνέτρεψε, καὶ οὕτως οὐ μέρει διὰ μέρους ἐτέρου μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ διὰ ψυχῆς γίνονται τινες διαθέσεις καὶ κακώσεις καὶ ἐπανορθώσεις μᾶλλον ἢ σώματι διὰ σώματος. ^[5]

560 A ἐκεῖ μὲν γάρ, ὡς ἔοικε, τὸ αὐτὸ δεῖ πάθος ἐγγίνεσθαι καὶ τὴν αὐτὴν μεταβολήν, ἐνταῦθα δ' ἢ ψυχὴ ταῖς φαντασίαις ἀγομένη κατὰ τὸ θαρρεῖν καὶ δεδιέναι χειρὸν ἢ βέλτιον διαγίγνεσθαι πέφυκεν. 'Ἐτι δ' ἐμοῦ λέγοντος ὑπολαβὼν ὁ Ὀλύμπιος 'ἔοικας' ἔφη 'τῷ λόγῳ μεγάλην ὑπόθεσιν ὑποτίθεσθαι, τὴν ἐπιμονὴν τῆς ψυχῆς. ^[10]

560 B 'καὶ ὑμῶν γ' εἶπον ἐγὼ 'διδόντων μᾶλλον δὲ δεδοκότων· ὡς γὰρ τοῦ θεοῦ τὸ κατ' ἀξίαν νέμοντος ἡμῖν ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς δεῦρο προελήλυθε.' κάκεῖνος 'εἶτα δ' ἔφη 'νομίζεις ἔπεσθαι τῷ τοὺς θεοὺς ἐπιβλέπειν καὶ νέμειν ἕκαστα τῶν καθ' ἡμᾶς τὸ τὰς ψυχὰς ὑπάρχειν ἢ πάμπαν ἀφθάρτους ἢ χρόνον τινὰ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιμενούσας; 'οὐκ, ὦ 'γαθέ'; εἶπον 'ἀλλὰ μικρὸς οὕτω καὶ κενόσπουδος ὁ θεὸς ἐστίν, ὥστε μηδὲν ἡμῶν ἐχόντων θεῖον ἐν αὐτοῖς μηδὲ προσόμοιον ἀμωσγέπως ἐκείνῳ καὶ διαρκές καὶ βέβαιον, ἀλλὰ φύλλοις, ὡς Ὀμηρὸς ἔφη (Z 146), παραπλησίως ἀπομαραινόμενων παντάπασιν καὶ φθινόντων ἐν ὀλίγῳ ποιεῖσθαι λόγον τοσοῦτον, ὥσπερ αἱ τοὺς Ἀδωνίδος κήπους ἐπ' ὀστράκοις τισὶ τιθηνούμεναι καὶ θεραπεύουσαι γυναικες ἐφημέρους <σπεύρων> ψυχὰς ἐν σαρκὶ τρυφερᾷ καὶ βίου ῥίζαν ἰσχυρὰν οὐ δεχομένη βλαστανούσας εἶτ' ἀποσβεννυμένας εὐθὺς ὑπὸ τῆς τυχεύσεως προφάσεως; εἰ δὲ

βούλει, τοὺς ἄλλους θεοὺς ἑάσας σκόπει τουτονὶ τὸν ἐνταυθοῖ τὸν ἡμέτερον, εἴ σοι δοκεῖ τὰς ψυχὰς τῶν τελευτώντων ἀπολλυμένας ἐπιστάμενος εὐθύς ὥσπερ ὁμίχλας ἢ καπνοὺς ἀποπνεούσας τῶν σωμάτων ἱλασμούς τε πολλοὺς προσφέρειν τῶν κατοικομένων καὶ γέρα μεγάλα καὶ τιμὰς ἀπαιτεῖν τοῖς τεθνηκόσιν, ἑξαπατῶν καὶ φενακίζων τοὺς πιστεύοντας. ^[10]

560 D ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν προείμην τῆς ψυχῆς τὴν διαμονήν, εἰ μὴ τις ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς ὕφελών τὸν τρίποδα τῆς Πυθίας ἀναιρήσει καὶ διαφθερεῖ τὸ χρηστήριον· ἄχρι <δὲ> τοῦ πολλὰ τοιαῦτα προθεσπίζεσθαι καὶ καθ' ἡμᾶς, οἷα καὶ Κόρακι τῷ Ναξίῳ χρησθῆναι λέγουσιν, οὐχ ὁσιόν ἐστι τῆς ψυχῆς καταγνῶναι θάνατον· καὶ ὁ Πατροκλέας 'τί δ' ἦν' ἔφη 'τὸ χρησθὲν ἢ τίς ὁ Κόραξ οὗτος; ὥς ἐμοὶ καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ ὄνομα ξένον.' 'οὐδαμῶς' εἶπον, 'ἀλλ' αἴτιος ἐγὼ παρωνύμῳ χρησάμενος ἀντὶ τοῦ ὀνόματος. ὁ γὰρ ἀποκτείνας ἐν τῇ μάχῃ τὸν Ἀρχίλοχον ἐκαλεῖτο Καλώνδης, ὥς ἔοικεν, ἦν δ' αὐτῷ Κόραξ ἐπωνύμιον. ^[10]

560 E ἐκβληθεὶς δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Πυθίας ὡς ἱερὸν ἄνδρα τῶν Μουσῶν ἀννηρηκῶς, εἴτα χρησάμενος λιταῖς τισι καὶ προστροπαῖς μετὰ δικαιολογίας ἐκελεύσθη πορευθεὶς ἐπὶ τὴν τοῦ Τέττιγος οἴκησιν ἰλάσασθαι τὴν τοῦ Ἀρχιλόχου ψυχὴν. τοῦτο δ' ἦν ὁ Ταίναρος· ἐκεῖ γὰρ φασιν ἐλθόντα μετὰ στόλου Τέττιγα τὸν Κρῆτα πόλιν κτίσαι καὶ κατοικῆσαι παρὰ τὸ ψυχοπομπεῖον. ὁμοίως δὲ καὶ Σπαρτιάταις χρησθὲν ἰλάσασθαι τὴν Παυσανίου ψυχὴν ἐξ Ἰταλίας μεταπεμφθέντες οἱ ψυχαγωγοὶ καὶ θύσαντες ἀπεσπάσαντο τοῦ ἱεροῦ τὸ εἶδωλον. ^[10]

560 F 'Εἷς οὖν ἐστὶ λόγος', ἔφην 'ὁ τοῦ θεοῦ τὴν πρόνοιαν ἅμα καὶ τὴν διαμονὴν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς βεβαιῶν, καὶ θάτερον οὐκ ἔστιν ἀπολιπεῖν ἀναιροῦντα θάτερον. οὕσῃ δὲ τῇ ψυχῇ μετὰ τὴν τελευτὴν μᾶλλον εἰκὸς ἔτι καὶ τιμὰς ἀποδίδοσθαι καὶ τιμωρίας· ἀγωνίζεται γὰρ ὥσπερ ἀθλητῆς τὸν βίον, ὅταν δὲ διαγωνίσῃται, τότε τυγχάνει τῶν προσηκόντων. ^[5]

561 A ἀλλ' ἂς μὲν ἐκεῖ καθ' ἑαυτὴν οὕσα κομίζεται τῶν προβεβιωμένων χάριτας ἢ τίσεις, οὐθὲν εἰσι πρὸς ἡμᾶς τοὺς ζῶντας, ἀλλ' ἀπιστοῦνται καὶ λανθάνουσιν· αἱ δὲ διὰ τῶν παίδων ἰοῦσαι καὶ διὰ γένους ἐμφανεῖς τοῖς δεῦρο γινόμεναι πολλοὺς ἀποτρέπουσι καὶ συστέλλουσι τῶν πονηρῶν. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν αἰσχύων οὐδὲ λυποῦσα μᾶλλον ἑτέρα κόλασις ἢ τοὺς ἐξ ἑαυτῶν κακὰ πάσχοντας δι' αὐτοὺς ὁρᾶν, καὶ ὅτι ψυχὴν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς καὶ παρανόμου μετὰ θάνατον ἐφορῶσαν οὐκ ἀνδριάντας οὐδὲ τιμὰς τινας ἀνατρεπομένας ἀλλὰ παῖδας ἢ φίλους ἢ γένους οἰκεῖον αὐτῆς ἀτυχήμασι χρωμένους μεγάλοις δι' αὐτὴν καὶ δίκην τίνοντας οὐδεὶς ἂν ἀναπείσειεν αὐθις ἐπὶ ταῖς τοῦ Διὸς τιμαῖς ἄδικον γενέσθαι καὶ ἀκόλαστον, ἔχω μὲν τινα καὶ λόγον εἰπεῖν ἔναγχος ἀκηκόως, ὁκνῶ δὲ μὴ φανῇ μῦθος ὑμῖν· μόνῳ οὖν χρῶμαι τῷ εἰκότι. ^[5]

561 B 'μηδαμῶς' εἶπεν ὁ Ὀλύμπιχος 'ἀλλὰ δῖελθε κάκεινον.' τὰ δ' αὐτὰ καὶ τῶν ἄλλων δεομένων 'ἑάσατ' εἶπον 'ἀποδοῦναί με τῷ λόγῳ τὸ εἰκός· ὕστερον δὲ τὸν μῦθον, ἔαν δόξῃ, κινήσομεν, εἴ γε δὴ μῦθός ἐστιν.' 'Ὁ γὰρ Βίων τὸν θεὸν κολάζοντα τοὺς παῖδας τῶν πονηρῶν γελοιότερον εἶναί φησιν ἱατροῦ διὰ νόσον πάππου καὶ πατρὸς ἔκγονον ἢ παῖδα φαρμακεύοντος. ^[10]

561 C ἔστι δὲ πῇ μὲν ἀνόμοια τὰ πράγματα πῇ δ' ὁμοία. νόσου μὲν γὰρ ἄλλος ἄλλον οὐ παύει θεραπευόμενος, οὐδὲ βέλτιόν τις ἔσχε τῶν ὀφθαλμιῶντων ἢ πυρεττόντων ἰδὼν ἄλλον ὑπαλειφόμενον ἢ καταπλαττόμενον· αἱ δὲ τιμωρίαι τῶν πονηρῶν διὰ τοῦτο δείκνυνται πᾶσιν, ὅτι δίκης κατὰ λόγον περαινομένης ἔργον ἐστὶν ἐτέρους δι' ἐτέρων κολαζομένων ἐπισχεῖν. ἥ δὲ προσέοικε τῷ ζητούμενῳ τὸ παραβαλλόμενον [ὑπὸ τοῦ Βίωνος], ἔλαθεν αὐτόν· ἤδη γὰρ ἀνδρὸς εἰς νόσημα μοχθηρὸν οὐ μὴν ἀνίατον ἐμπεσόντος, εἴτ' ἀκρασία καὶ μαλακία προεμένου τῷ πάθει τὸ σῶμα καὶ διαφθαρέντος υἷον οὐ δοκοῦντα νοσεῖν ἀλλὰ μόνον ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς τὴν αὐτὴν νόσον ἱατρὸς ἢ οἰκεῖος ἢ ἀλείπτῃς καταμαθὼν ἢ δεσπότης χρηστὸς ἐμβαλὼν εἰς δίαιταν αὐστηρὰν καὶ ἀφελὼν ὄψα καὶ πέμματα καὶ πότους καὶ γύναια, φαρμακείαις δὲ

χρησάμενος ἐνδελεχέσι καὶ διαπονήσας γυμνασίοις ἐσκέδασε καὶ ἀπέπεμψε μεγάλου πάθους σπέρμα μικρόν, οὐκ ἔασας εἰς μέγεθος προελθεῖν. ^[5]

561 D ἥ γὰρ οὐχ οὕτω παρακελευόμεθα προσέχειν ἀξιοῦντες ἑαυτοῖς καὶ παραφυλάττεσθαι καὶ μὴ παραμελεῖν ὅσοι γεγόνασιν ἐκ πατέρων ἢ μητέρων νοσηματικῶν, ἀλλ' εὐθύς ἐξωθεῖν τὴν ἐγκεκραμένην ἀρχὴν εὐκίνητον οὖσαν καὶ ἀκροσφαλῇ προκαταλαμβάνοντας· 'πάνυ μὲν οὖν' ἔφασαν. ^[5]

561 E 'οὐ τοίνυν ἄτοπον' εἶπον 'ἀλλ' ἀναγκαῖον, οὐδὲ γελοῖον ἀλλ' ὠφέλιμον πρᾶγμα ποιοῦμεν, ἐπιληπτικῶν παισὶ καὶ μελαγχολικῶν καὶ ποδαγρικῶν γυμνάσια καὶ διαίτας καὶ φάρμακα προσάγοντες οὐ νοσοῦσιν ἀλλ' ἔνεκα τοῦ μὴ νοσῆσαι· τὸ γὰρ ἐκ πονηροῦ σώματος γινόμενον σῶμα τιμωρίας μὲν οὐδεμιᾶς ἰατρείας δὲ καὶ φυλακῆς ἄξιόν ἐστιν· ἦν εἴ τις, ὅτι τὰς ἡδονὰς ἀφαιρεῖ καὶ δηγμὸν ἐπάγει καὶ πόνον, τιμωρίαν ὑπὸ δειλίας καὶ μαλακίας ἀποκαλεῖ, χαίρειν ἐατέον. ^[10]

561 F ἄρ' οὖν σῶμα μὲν ἔκγονον φαύλου σώματος ἄξιόν ἐστι θεραπεύειν καὶ φυλάττειν, κακίας δ' ὁμοιότητα συγγενικὴν ἐν νέῳ βλαστάνουσιν ἥθει καὶ ἀναφυομένην ἔαν δεῖ καὶ περιμένειν καὶ μέλλειν, ἄχρι ἂν ἐκχυθεῖσα τοῖς πάθεσιν ἐμφανὲς γένηται 'κακόφρονά τ' ἀμφάνη πρᾶπίδων καρπὸν' ὥς φησι Πίνδαρος (fr. ^[5]

562 A 211); ἡ κατὰ τοῦτο μὲν ὁ θεὸς οὐδὲν τοῦ 'Ἡσιόδου σοφώτερος διακελευομένου καὶ παρεγγυῶντος (OD 735) 'μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα σπερμαίνειν γενεήν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός,' ὡς οὐ κακίαν μόνον οὐδ' ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ λύπην καὶ χαρὰν καὶ πάνθ' ὅς' ἀναδεχομένης τῆς γενέσεως ἰλαροὺς καὶ ἡδεῖς καὶ διακεχυμένους ἄγοντος πρὸς τὴν τέκνωσιν; ἐκεῖνο δ' οὐκέτι καθ' 'Ἡσιόδον οὐδ' ἀνθρωπίνης ἔργον σοφίας ἀλλὰ θεοῦ, τὸ διορᾶν καὶ διαισθάνεσθαι τὰς ὁμοιοπαθείας καὶ τὰς διαφοράς, πρὶν εἰς μεγάλα τοῖς πάθεσιν ἐμπεσούσας ἀδικήματα γενέσθαι καταφανεῖς. ^[10]

562 B ἄρκτων μὲν γὰρ ἔτι νήπια καὶ λύκων τέκνα καὶ πιθήκων εὐθύς ἐμφαίνει τὸ συγγενὲς ἦθος ὑπὸ μηδενὸς ὑπαμπεχόμενον μηδὲ καταπλαττόμενον· ἡ δ' ἀνθρώπου φύσις εἰς ἔθνη καὶ δόγματα καὶ νόμους ἑαυτὴν ἐμβαλοῦσα κρύπτει τὰ φαῦλα καὶ τὰ καλὰ μιμεῖται πολλάκις, ὥστ' ἡ παντάπασιν ἐξαλεῖψαι καὶ διαφυγεῖν ἐγγενῇ κηλίδι τῆς κακίας, ἡ διαλαθεῖν πολὺν χρόνον οἷον ἔλυτρόν τι τὴν πανουργίαν ἑαυτῇ περιβαλοῦσαν, διαλαθεῖν δ' ἡμᾶς τοὺς ὥσπερ ὑπὸ πληγῆς ἡ δῆγματος ἐκάστου τῶν ἀδικημάτων μόλις αἰσθανομένους τῆς κακίας, μᾶλλον δ' ὅλως τότε γίνεσθαι νομίζοντας ἀδίκους ὅτ' ἀδικοῦσιν, ἀκολάστους ὅθ' ὑβρίζουσιν καὶ ἀνάνδρους ὅτε φεύγουσιν (ὥσπερ εἴ τις οἶοιτο τοῖς σκορπίοις ἐμφύεσθαι τὸ κέντρον ὅτε τύπτουσι, καὶ ταῖς ἐχίδναις τὸν ἰὸν ὅτε δάκνουσιν, εὐήθως οἰόμενος οὐ γὰρ ἅμα γίνεταί καὶ φαίνεται τῶν πονηρῶν ἕκαστος, ἀλλ' ἔχει μὲν ἐξ ἀρχῆς τὴν κακίαν χρῆται δὲ καιροῦ καὶ δυνάμεως ἐπιλαβόμενος τῷ κλέπτειν ὁ κλέπτης καὶ τῷ παρανομεῖν ὁ τυραννικός· ἀλλ' ὁ θεὸς οὗτ' ἀγνοεῖ δῆπου τὴν ἐκάστου διάθεσιν καὶ φύσιν ἅτε δὴ ψυχῆς μᾶλλον ἢ σώματος αἰσθάνεσθαι πεφυκώς, οὗτ' ἀναμένει τὴν βίαν ἐν χερσὶ γενομένην καὶ τὴν ἀναίδειαν ἐν φωνῇ καὶ τὴν ἀκολασίαν ἐν αἰδοίοις κολάζειν. ^[10]

562 D οὐ γὰρ ἀμύνεται τὸν ἀδικήσαντα κακῶς παθὼν οὐδ' ὀργίζεται τῷ ἀρπάσαντι βιασθεῖς οὐδὲ μισεῖ τὸν μοιχὸν ὑβρισθεῖς, ἀλλ' ἰατρείας ἔνεκα τὸν μοιχικὸν καὶ τὸν πλεονεκτικὸν καὶ ἀδικητικὸν κολάζει πολλάκις, ὥσπερ ἐπιληψίαν τὴν κακίαν πρὶν ἢ καταλαβεῖν ἀναιρῶν· 'Ἡμεῖς δ' ἀρτίως μὲν ἡγανακτοῦμεν ὡς ὁπὲ καὶ βραδέως τῶν πονηρῶν δίκην διδόντων, νῦν δ' ὅτι καὶ πρὶν ἀδικεῖν ἐνίων τὴν ἔξιν [αὐτῶν] κολοῦει καὶ τὴν διάθεσιν, ἐγκαλοῦμεν ἀγνοοῦντες ὅτι τοῦ γενομένου πολλάκις τὸ μέλλον καὶ τὸ λανθάνον τοῦ προδήλου χειρόν ἐστι καὶ φοβερώτερον, οὐ δυνάμενοι δὲ συλλογίζεσθαι τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐνίους μὲν καὶ ἀδικήσαντας

ἔαν βέλτιόν ἐστιν ἐνίους δὲ καὶ διανοουμένους προκαταλαμβάνειν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ φάρμακ' ἐνίοις μὲν οὐχ ἀρμόζει νοσοῦσιν, ἐνίοις δὲ λυσιτελεῖ καὶ μὴ νοσοῦσιν ἐπισφαλέςτερον ἐκείνων ἔχουσιν. ^[5]

- 562 E ὅθεν οὐδὲ πάντα 'τὰ τῶν τεκόντων σφάλματ' εἰς τοὺς ἐκγόνους οἱ θεοὶ τρέπουσιν' (Eurip. fr. 580), ἀλλ' ἔαν μὲν ἐκ φαύλου γένηται χρηστὸς ὥσπερ εὐεκτικὸς ἐκ νοσώδους, ἀφεῖται τῆς τοῦ γένους ποινῆς οἷον ἐκποίητος τῆς κακίας γενόμενος, νόσον δ' εἰς ὁμοιότητα μοχθηροῦ γένους ἀναφερομένῳ προσήκει δῆπουθεν ὡς χρέα κληρονομίας διαδέχεσθαι τῆς πονηρίας τὴν κόλασιν. ^[10]
- 562 F οὐ γὰρ Ἀντίγονός γε διὰ Δημήτριον οὐδὲ τῶν προτέρων Φυλεὺς δι' Αὐγέαν οὐδὲ Νέστωρ διὰ Νηλέα δίκας ἔδωκεν (ἐκ κακῶν μὲν γὰρ ἀγαθοὶ δ' ἦσαν), ἀλλ' ὅσων ἡ φύσις ἔστερξε καὶ προσήκατο τὸ συγγενές, τούτων ἡ δίκη διώκουσα τὴν ὁμοιότητα τῆς κακίας ἐπεξῆλθεν. ^[5]
- 563 A ὥς γὰρ ἀκροχορδόνες καὶ μελάσματα καὶ φακοὶ πατέρων ἐν παισὶν ἀφανισθέντες ἀνέκυψαν ὕστερον ἐν υἱωνοῖς καὶ θυγατριδοῖς, καὶ γυνὴ τις Ἑλληνὶς τεκοῦσα βρέφος μέλαν εἶτα κρινομένη μοιχείας ἐξανεῦρεν αὐτὴν Αἰθίοπος οὔσαν γενεὰν τετάρτην, τῶν δὲ Πύθωνος τοῦ Θισβέως παίδων, ὃς ἔναγχος τέθηκε, λεγομένου τοῖς Σπαρτοῖς προσήκειν <εἶς> ἐξανήνεγκε λόγχης τύπον ἐν τῷ σώματι, διὰ χρόνων τοσούτων ἀνασχούσης καὶ ἀναδύσης ὥσπερ ἐκ βυθοῦ τῆς πρὸς τὸ γένος ὁμοιότητος, οὕτω πολλάκις ἦθη καὶ πάθη ψυχῆς αἱ πρῶται κρύπτουσι γενέσεις καὶ καταδύουσιν, ὕστερον δὲ ποτε καὶ δι' ἐτέρων ἐξήνηθη καὶ ἀπέδωκε τὸ οἰκεῖον εἰς κακίαν καὶ ἀρετὴν ἡ φύσις. ^[5]
- 563 B 'Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἰπὼν ἐσιώπησα, διαμειδιάσας ὁ Ὀλύμπιος 'οὐκ ἐπαινοῦμέν σ' εἶπεν, 'ὅπως μὴ δόξωμεν ἀφιέναι τὸν μῦθον ὡς τοῦ λόγου πρὸς ἀπόδειξιν ἱκανῶς ἔχοντος, ἀλλὰ τότε δώσομεν τὴν ἀπόφασιν, ὅταν κάκεῖνον ἀκούσωμεν.' οὕτως οὖν ἔφην ὅτι ὁ Σολεὺς Θεσπέσιος, ἀνὴρ ἐκείνου τοῦ γενομένου μεθ' ἡμῶν ἐνταῦθα Πρωτογένους οἰκεῖος καὶ φίλος, ἐν πολλῇ βιώσας ἀκολασίᾳ τὸν πρῶτον χρόνον εἶτα ταχὺ τὴν οὐσίαν ἀπολέσας ἤδη χρόνον τινὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην ἐγένετο πονηρός, καὶ τὸν πλοῦτον ἐκ μετανοίας διώκων ταῦτό τοις ἀκολάστοις ἔπασχε πάθος, οἳ τὰς γυναῖκας ἔχοντες μὲν οὐ φυλάττουσι, προέμενοι δὲ πειρῶσιν αὐθις ἀδίκως ἐτέροις συνούσας [διαφθείρειν]. ^[5]
- 563 C οὐδενὸς οὖν ἀπεχόμενος αἰσχροῦ φέροντος εἰς ἀπόλαυσιν ἢ κέρδος οὐσίαν μὲν οὐ πολλὴν δόξαν δὲ πονηρίας ἐν ὀλίγῳ πλείστην συνήγαγε. μάλιστα δ' αὐτὸν διέβαλεν ἀνενεχθεῖσά τις ἐξ Ἀμφιλόχου μαντεία. πέμψας γὰρ ὡς ἔοικεν ἡρώτα τὸν θεόν, εἰ βέλτιον βιώσεται τὸν ἐπίλοιπον βίον· ὁ δ' ἀνείλεν ὅτι πράξει βέλτιον, ὅταν ἀποθάνῃ. ^[10]
- 563 D καὶ δὴ τρόπον τινὰ τοῦτο μετ' οὐ πολὺν χρόνον αὐτῷ συνέπεσε. κατενεχθεὶς γὰρ ἐξ ὕψους τινὸς εἰς τράχηλον οὐ γενομένου τραύματος ἀλλὰ πληγῆς μόνον ἐξέθανε, καὶ τριταῖος ἤδη περὶ τὰς ταφὰς αὐτὰς ἀνήνεγκε. ταχὺ δὲ ῥωσθεὶς καὶ παρ' αὐτῷ γενόμενος ἄπιστόν τινα τοῦ βίου τὴν μεταβολὴν ἐποίησεν. οὔτε γὰρ δικαιότερον περὶ τὰ συμβόλαια γινώσκουσιν ἕτερον Κίλικες ἐν τοῖς τότε χρόνοις γενόμενον, οὔτε πρὸς τὸ θεῖον ὀσιώτερον οὔτε λυπηρότερον ἐχθροῖς ἢ βεβαιότερον φίλοις· ὥστε καὶ ποθεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι τῆς διαφορᾶς, οὐκ ἀπὸ τοῦ τυχόντος οἰομένους γεγονέναι διακόσμησιν εἰς ἦθος τοσαύτην. ^[10]
- 563 E ὅπερ ἦν ἀληθές, ὡς αὐτὸς διηγείτο τῷ τε Πρωτογένει καὶ τοῖς ὁμοίως ἐπεικέσι τῶν φίλων. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσε τὸ φρονοῦν τοῦ σώματος, οἷον ἂν τις ἐκ πλοίου κολυμβητῆς εἰς βυθὸν ἀπορριφεὶς πάθοι τὸ πρῶτον, οὕτως ὑπὸ τῆς μεταβολῆς ἔσχεν· εἶτα μικρὸν ἐξαρθεὶς ἔδοξεν ἀναπνεῖν ὅλος καὶ περιορᾶν πανταχόθεν, ὥσπερ ἐνὸς ὄμματος ἀνοιχθείσης τῆς ψυχῆς. ἑώρα δὲ τῶν πρότερον οὐδὲν ἄλλ' ἢ τὰ ἄστρα παμμεγέθη καὶ ἀπέχοντα πλῆθος ἀλλήλων ἄπλετον,

αὐγὴν τε τῇ χροᾷ θαυμαστὴν ἀφιέντα καὶ τόνον ἔχουσαν, ὥστε τὴν ψυχὴν ἐποχουμένην λείως πλοῖον ὥσπερ ἐν γαλήνῃ τῷ φωτὶ ῥαδίως πάντῃ καὶ ταχὺ διαφέρεισθαι. ^[10]

563 F τὰ δὲ πλεῖστα τῶν θαμάτων παραλιπὼν ἔφη τὰς ψυχὰς τῶν τελευτώντων κάτωθεν ἀνιούσας πομφόλυγα φλογοειδῆ ποιεῖν ἐξισταμένου τοῦ ἀέρος, εἴτα ῥηγνυμένης ἀτρέμα τῆς πομφόλυγος ἐκβαίνειν τύπον ἐχούσας ἀνθρωποειδῆ τὸν δ' ὄγκον εὐσταλεῖς, κινουμένας δ' οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐκπηδᾶν ἐλαφρότῃ θαυμαστῇ καὶ διάττειν ἐπ' εὐθείας ἄνω, τὰς δ' ὥσπερ οἱ ἄτρακτοι περιστρεφομένας ἅμα κύκλῳ, καὶ τοτὲ μὲν κάτω τοτὲ δ' ἄνω ῥεπούσας μικτὴν τινα <φορὰν> φέρεσθαι καὶ τεταραγμένην [καὶ] πολλῷ πάνυ χρόνῳ καὶ μόλις ἀποκαθισταμένην. ^[5]

564 A τὰς μὲν οὖν πολλὰς ἡγνόμεναι τίνες εἰσὶ, δύο δ' ἢ τρεῖς ἰδὼν γνωρίμους ἐπειρᾶτο προσμῖξαι καὶ προσεῖπεν· αἱ δ' οὐτ' ἤκουον οὐτ' ἦσαν παρ' ἑαυταῖς, ἀλλ' ἔκφρονες καὶ διεπτοημένοι, πᾶσαν ὄψιν ἀποφεύγουσαι καὶ ψαῦσιν ἐρέμβοντο πρῶτον αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, εἴτα πολλαῖς ὁμοίως διακειμέναις ἐντυγχάνουσαι καὶ περιπλεκόμεναι φορὰς τε πάσας πρὸς οὐδὲν ἀκρίτως ἐφέροντο καὶ φωνὰς ἴεσαν ἀσήμους, οἷον ἀλαλαγμοῖς θρήνου καὶ φόβου μεμιγμένας. ^[5]

564 B ἄλλαι δ' ἄνωθεν ἐν <τῷ> καθαρῷ τοῦ περιέχοντος ὀφθῆναι τε φαιδραὶ καὶ πρὸς ἀλλήλας ὑπ' εὐμενείας θαμὰ πελάζουσαι τὰς δὲ θορυβώδεις ἐκείνας ἐκτρεπόμεναι διεσήμαινον ὡς ἔοικε συστολῇ μὲν εἰς αὐτάς τὸ δυσχεραίνειν, ἐκπετάσει δὲ καὶ διαχύσει τὸ χαῖρον καὶ προσιέμενον. Ἐνταῦθα μίαν ἔφη <γινῶναι> συγγενοῦς τινος, οὐ μέντοι σαφῶς ἀποθανεῖν γὰρ ἔτι παιδὸς ὄντος· ἀλλ' ἐκείνην προσαγαγοῦσαν ἐγγὺς εἰπεῖν· χαῖρε, Θεσπέσιε. ^[10]

564 C 'θαυμάσαντος δ' αὐτοῦ καὶ φήσαντος ὡς οὐ Θεσπέσιος ἀλλ' Ἀριδαῖός ἐστι, 'πρότερόν γε φάναι, 'τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε Θεσπέσιος. οὐδὲ γάρ τοι τέθνηκας, ἀλλὰ μοῖρα τινὶ θεῶν ἡκεις δεῦρο τῷ φρονοῦντι, τὴν δ' ἄλλην ψυχὴν ὥσπερ ἀγκύριον ἐν τῷ σώματι καταλέλοιπας. σύμβολον δέ σοι καὶ νῦν καὶ αὖθις ἔστω τὸ τὰς ψυχὰς τῶν τεθνηκότων μήτε σκιὰν ποιεῖν μήτε σκαρδαμύττειν.' ταῦτ' ἀκούσας ὁ Θεσπέσιος ἤδη τε μᾶλλον ἑαυτὸν τῷ λογίζεσθαι συνήγαγε καὶ διαβλέψας εἶδεν ἑαυτῷ μὲν [τινα] συναιωρουμένην ἀμυδράν τινα καὶ σκιώδη γραμμὴν, ἐκείνους δὲ περιλαμπομένους κύκλῳ καὶ διαφανεῖς ἐντός, οὐ μὴν ὁμοίως ἅπαντας· ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὥσπερ ἡ καθαρωτάτη πανσέληνος, ἐν χρῶμα λεῖον καὶ συνεχὲς ὁμαλῶς ἰέντας, ἐτέρων δὲ φολίδας τινὰς διατρεχούσας ἢ μῶλωπας ἀραιούς, ἄλλους δὲ κομιδῇ ποικίλους καὶ ἀτόπους τὴν ὄψιν, ὥσπερ οἱ ἔχεις μελάσμασι κατεστιγμένους, ἄλλους δὲ τινὰς ἀμβλείας ἀμυχὰς ἔχοντας. ^[5]

564 D Ἦλεγεν οὖν ἕκαστα φράζων ὁ τοῦ Θεσπεσίου συγγενῆς (οὐδὲν γὰρ οὕτω κωλύει τὰς ψυχὰς ὀνόματι τῶν ἀνθρώπων προσαγορεύειν), ὡς Ἀδράστεια μὲν, Ἀνάγκης καὶ Διὸς θυγάτηρ, ἐπὶ πᾶσι τιμωρὸς ἀνωτάτω τέτακται τοῖς ἀδικήμασι. ^[10]

564 E καὶ τῶν πονηρῶν οὔτε μέγας <οὕτως> οὐδεὶς οὔτε μικρὸς γέγονεν ὥστ' ἢ λαθὼν διαφυγεῖν ἢ βιασάμενος. ἄλλη δ' ἄλλη τιμωρία τριῶν οὐσῶν φύλακι καὶ χειρουργῷ προσήκει· τοὺς μὲν γὰρ εὐθύς ἐν σώμασι καὶ διὰ σωμάτων κολαζομένους μεταχειρίζεται Ποινὴ ταχεῖα, πρᾶψ τινὶ τρόπῳ καὶ παραλείποντι πολλὰ τῶν καθαρμοῦ δεομένων· ὧν δὲ μεῖζόν ἐστιν ἔργον ἢ περὶ τὴν κακίαν ἰατρεία, τούτους Δίκη μετὰ τὴν τελευτὴν ὁ δαίμων παραδίδωσι· τοὺς δὲ πάμπαν ἀνιάτους ἀπώσαμένης τῆς Δίκης ἢ τρίτῃ καὶ ἀγριωτάτῃ τῶν Ἀδραστείας ὑπουργῶν Ἐρινύς, μεταθέουσα πλανωμένους καὶ περιφεύγοντας ἄλλον ἄλλως οἰκτρῶς δὲ καὶ χαλεπῶς ἅπαντας ἠφάνισε καὶ κατέδυσεν εἰς τὸ ἄρρητον καὶ ἀόρατον. ^[5]

565 A 'τῶν δ' ἄλλων' ἔφη 'δικαιώσεων ἢ μὲν ὑπὸ τῆς Ποινῆς ἐν τῷ βίῳ ταῖς βαρβαρικαῖς ἔοικεν· ὡς γὰρ ἐν Πέρσαις τῶν κολαζομένων τὰ ἱμάτια καὶ τὰς τιάρας ἀποτίλλουσι καὶ μαστιγοῦσιν, οἱ δὲ παύσασθαι δακρύνοντες ἀντιβολοῦσιν, οὕτως αἱ διὰ χρημάτων καὶ σωμάτων κολάσεις ἀφὴν οὐκ ἔχουσι δριμεῖαν οὐδ' αὐτῆς ἐπιλαμβάνονται τῆς κακίας, ἀλλὰ πρὸς δόξαν αἱ πολλαὶ καὶ

πρὸς αἴσθησιν αὐτῶν εἰσιν· ὃς δ' ἂν ἐκεῖθεν ἀκόλαστος ἐνταῦθα καὶ ἀκάθαρτος ἐξίκηται, τοῦτον ἡ Δίκη διαλαβοῦσα τῇ ψυχῇ καταφανῇ, γυμνόν, εἰς οὐδὲν ἔχοντα καταδύναι καὶ ἀποκρύψασθαι καὶ περιστεῖλαι τὴν μοχθηρίαν ἀλλὰ πανταχόθεν καὶ ὑπὸ πάντων καὶ πάντα καθορώμενον ἔδειξε πρῶτον ἀγαθοῖς γονεῦσιν, ἄνπερ ὦσι, καὶ προγόνους αὐτοῦ πρόσπτυστον ὄντα καὶ ἀνάξιον· ἐὰν δὲ φαῦλοι, κολαζομένους ἐπιδὼν ἐκείνους καὶ ὀφθεῖς δικαιоῦται πολὺν χρόνον ἐξαιρούμενος ἕκαστον τῶν παθῶν ἀλγηδόσι καὶ πόνοις, οἱ τοσοῦτο μεγέθει καὶ σφοδρότητι τοὺς διὰ σαρκὸς ὑπερβάλλουσιν, ὅσον τὸ ὕπαρ ἂν εἴη τοῦ ὀνείρατος ἐναργέστερον.

[5]

- 565 B οὐλαὶ δὲ καὶ μώλωπες ἐπὶ τῶν παθῶν ἑκάστου τοῖς μὲν μᾶλλον ἐμμένουσι τοῖς δ' ἥσσον. ὅρα δ' εἶπε 'τὰ ποικίλα ταῦτα καὶ παντοδαπὰ χρώματα τῶν ψυχῶν· τὸ μὲν ὄρφνιον καὶ ῥυπαρόν, ἀνελευθερίας ἀλοιφήν καὶ πλεονεξίας, τὸ δ' αἵματωπὸν καὶ διάπυρον, ὠμότητος καὶ πικρίας· ὅπου δὲ τὸ γλαύκινόν ἐστιν, ἐντεῦθεν ἀκρασία τις περὶ ἡδονὰς ἐκτέτριπται μολίς· κακόνιοι δ' ἐνοῦσα μετὰ φθόνου τουτὶ τὸ ἰῶδες καὶ ὕπουλον, ὥσπερ αἱ σηπίαι τὸ μέλαν, ἀφίησιν. [5]
- 565 C ἐκεῖ γὰρ ἡ [τε] κακία τῆς ψυχῆς τρεπομένης ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τρεπούσης τὸ σῶμα τὰς χροὰς ἀναδίδωσι, ἐνταῦθα δὲ καθαρμοῦ καὶ κολάσεως πέρας ἐστὶ τούτων ἐκλεανθέντων παντάπασι τὴν ψυχὴν αὐγοειδῇ καὶ σύγχρουν γίνεσθαι· μέχρι δ' οὗ ταῦτ' ἔνεστι, γίνονται τινες ὑποτροπαὶ τῶν παθῶν σφυγμοὺς ἔχουσαι καὶ πήδησιν, ἐνίαις μὲν ἀμυδρὰν καὶ ταχὺ κατασβεννυμένην ἐνίαις δὲ νεανικῶς ἐντείνουσιν. [10]
- 565 D ὦν αἱ μὲν πάλιν καὶ πάλιν κολασθεῖσαι τὴν προσήκουσαν ἔξιν καὶ διάθεσιν ***, τὰς δ' αὖθις εἰς σώματα ζῶων ἐξήνεγκε βιαιότης ἀμαθίας καὶ φιληδονίας εἶδος. ἡ μὲν γὰρ ἀσθενεῖα λόγου καὶ δι' ἀργίαν τοῦ θεωρεῖν ἔρρεψε τῷ πρακτικῷ πρὸς γένεσιν, ἡ δ' ὀργάνου τῷ ἀκολάστῳ δεομένη ποθεῖ τὰς ἐπιθυμίας συρράψαι ταῖς ἀπολαύσεσι καὶ συνεπαυρέσθαι διὰ σώματος· ἐνταῦθα γὰρ οὐδὲν ἢ σκιά τις ἀτελὴς καὶ ὄναρ ἡδονῆς πλήρωσιν οὐκ ἐχούσης πάρεστι. [10]
- 565 E ' Ταῦτα δ' εἰπὼν ἤγεν αὐτὸν ταχὺ μὲν, ἄπλετον δὲ τίνα τόπον ὡς ἐφαίνετο διεξιόντα ῥαδίως καὶ ἀπλανῶς, οἷον ὑπὸ πτερῶν τῶν τοῦ φωτὸς αὐγῶν ἀναφερόμενον, μέχρι οὗ πρὸς τι χάσμα μέγα καὶ κάτω διήκον ἀφικόμενος ὑπὸ τῆς ὀχούσης ἀπελείφθη δυνάμεως. καὶ τὰς ἄλλας ψυχὰς ἐώρα ταῦτο πασχούσας ἐκεῖ· συστελλόμεναι γὰρ ὥσπερ αἱ ὄρνιθες καὶ καταφερόμεναι κύκλῳ τὸ χάσμα περιήεσαν (ἄντικρυς δὲ περᾶν οὐκ ἐτόλμων), εἴσω μὲν ὀφθῆναι τοῖς βακχικοῖς ἄντροις ὁμοίως ὕλης χλωρότητι καὶ χροαῖς ἀνθέων ἀπάσαις διαπεποικιλμένον· ἐξέπνει δὲ μαλακὴν καὶ πραεῖαν αὔραν ὁσμὰς ἀναφέρουσαν ἡδονὰς τε θαυμασίας καὶ κρᾶσιν οἶαν ὁ οἶνος τοῖς μεθυσκομένοις ἐμποιοῦσαν· εὐωχούμεναι γὰρ αἱ ψυχαὶ ταῖς εὐωδίαις διεχέοντο καὶ πρὸς ἀλλήλας ἐφιλοφρονοῦντο· καὶ τὸν τόπον ἐν κύκλῳ κατεῖχε βακχεῖα καὶ γέλως καὶ πᾶσα μουσα παιζόντων καὶ τερπομένων. [5]
- 566 A ἔλεγε <δὲ> ταύτη τὸν Διόνυσον ἀνελθεῖν καὶ τὴν Σεμέλην ἀναγαγεῖν ὕστερον· καλεῖσθαι δὲ Λήθης τὸν τόπον. ὅθεν οὐδὲ διατρίβειν βουλόμενον εἶα τὸν Θεσπέσιον, ἀλλ' ἀφείλκε βίαν, διδάσκων ἅμα καὶ λέγων ὡς ἐκτίκεται καὶ ἀνυγραίνεται τὸ φρονοῦν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, τὸ δ' ἄλογον καὶ σωματοειδὲς ἀρδόμενον καὶ σαρκούμενον ἐμποιεῖ τοῦ σώματος μνήμην, ἐκ δὲ τῆς μνήμης ἵμερον καὶ πόθον ἔλκοντα πρὸς γένεσιν, ἣν οὕτως ὠνομάσθαι, νεῦσιν ἐπὶ γῆν οὔσαν ὑγρότητι βαρυνομένης τῆς ψυχῆς. Ἄλλην οὖν τοσαύτην διελθὼν ὁδὸν ἔδοξεν ἀφορᾶν κρατῆρα μέγαν, εἰς δὲ τοῦτον ἐμβάλλοντα ρεύματα, τὸ μὲν ἀφροῦ θαλάσσης ἢ χιόνων λευκότερον, τὸ δ' ὁποῖον ἱρις ἐξανθεῖ τὸ ἀλουργόν, ἄλλα δ' ἄλλαις βαφαῖς κεχρωσμένα, πρόσωθεν ἴδιον ἐχούσαις φέγγος. [10]
- 566 B ὡς δὲ πλησίον ἦλθον, ὁ κρατὴρ ἐκεῖνος ἀφανὴς χλεμάβλου τοῦ περιέχοντος, τῶν τε χρωμάτων ἀμαυρουμένων τὸ ἀνθηρότερον ἀπέλειπε πλην τῆς λευκότητος. ἐώρα δὲ τρεῖς δαίμονας ὁμοῦ

καθημένους ἐν σχήματι τριγώνου πρὸς ἀλλήλους τὰ ρεύματα μέτροις τισὶν ἀνακεραννύντας. ἔλεγεν οὖν ὁ τοῦ Θεσπεσίου ψυχοπομπὸς ἄχρι τούτου τὸν Ὀρφέα (Orph. fr. 294) προελθεῖν, ὅτε τὴν ψυχὴν τῆς γυναικὸς μετῇ, καὶ μὴ καλῶς διαμνημονεύσαντα λόγον εἰς ἀνθρώπους κίβδηλον ἐξενεγκεῖν ὡς κοινὸν εἶη μαντεῖον ἐν θεοῖς Ἀπόλλωνος καὶ Νυκτός· οὐδενὸς γὰρ Ἀπόλλωνι Νύκτα κοινωνεῖν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἔφη Ἐνυκτός ἐστι καὶ Σελήνης μαντεῖον κοινόν, οὐδαμοῦ τῆς γῆς περαῖνον οὐδ' ἔχον ἔδραν μίαν, ἀλλὰ πάντῃ πλανητὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐνυπνίοις καὶ εἰδώλοις· ἐκ τούτου γὰρ οἱ ὄνειροι μιγνύμενον, ὡς ὀρᾷ, τῷ ἀπατηλῷ καὶ ποικίλῳ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς παραλαμβάνοντες διασπείρουσι. ^[5]

566 C τὸ δ' Ἀπόλλωνος οὐκέτ' οἶδα· εἶπεν· εἰ κατιδεῖν ἔση δυνατός· ἀνωτέρω γὰρ οὐκ ἐπιδίδωσιν οὐδὲ χαλᾷ τὸ τῆς ψυχῆς ἐπίγειον ἀλλὰ κατατείνει τῷ σώματι προσηρτημένον. ^[10]

566 D ἅμα δ' ἐπειράτο προσάγων ἐπιδεικνύειν αὐτῷ τὸ φῶς ἐκ τοῦ τρίποδος, ὡς ἔλεγε, διὰ τῶν κόλπων τῆς Θέμιδος ἀπηρεϊδόμενον εἰς τὸν Παρνασσόν. προθυμούμενος <δ' αὐτόσ> ἰδεῖν οὐκ εἶδεν ὑπὸ λαμπρότητος, ἀλλ' ἤκουε παριῶν φωνὴν ὀξεῖαν γυναικὸς ἐν μέτρῳ φράζουσαν ἄλλα τινὰ καὶ χρόνον, ὡς ἔοικε, τῆς ἐκείνου τελευτῆς. ἔλεγε δ' ὁ δαίμων τὴν φωνὴν εἶναι Σιβύλλης· ἄδειν γὰρ αὐτὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐν τῷ προσώπῳ τῆς σελήνης περιφερομένην. βουλόμενος οὖν ἀκροᾶσθαι πλείονα τῇ ῥύμῃ τῆς σελήνης εἰς τοῦναντίον ὥσπερ ἐν ταῖς δίναις ἐξεώσθη καὶ βραχέα κατήκουσεν· ὧν ἦν καὶ τὰ περὶ τὸ Βέσβιον ὄρος καὶ τὴν Δικαιοκρατείας ὑπὸ πυρὸς φθορὰν γεννησομένην, καὶ τι κομμάτιον περὶ τοῦ τότε ἡγεμόνος ὡς ἔσθλος ἐὼν νούσῳ τυραννίδα λείψει. ^[5]

566 E Ὑπὸ τῶν δὲ ταῦτα πρὸς τὴν θεάν τῶν κολαζομένων ἐτρέποντο. καὶ τὰ μὲν πρῶτα δυσχερεῖς καὶ οἰκτρὰς εἶχον μόνον ὄψεις· ἐπεὶ δὲ καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις καὶ συνήθεσιν ὁ Θεσπέσιος οὐκ ἂν προσδοκήσας κολαζομένοις ἐνετύγχανε, καὶ δεινὰ παθήματα καὶ τιμωρίας ἀσχήμονας καὶ ἀλγεινὰς ὑπομένοντες ὥκτιζοντο πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀνεκλαίοντο, τέλος δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ κατεῖδεν ἕκ τινος βραθέου στιγμάτων καὶ οὐλῶν μεστὸν ἀναδυόμενον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ σιωπᾶν οὐκ ἐώμενον ἀλλ' ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενον ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων ταῖς τιμωρίαις, ὅτι περὶ ξένους τινὰς μιὰς γενόμενος χρυσίον ἔχοντας φαρμάκοις διαφθείρας καὶ ἐκεῖ διαλαθὼν ἅπαντας ἐνταῦθα ἐξελεγχθεὶς τὰ μὲν ἤδη πέπονθε τὰ δ' ἄγεται πεισόμενος, ἰκετεύειν μὲν ἢ παραιτεῖσθαι περὶ τοῦ πατρὸς οὐκ ἐτόλμα δι' ἐκπληξιν καὶ δέος, ὑποστρέψαι δὲ καὶ φυγεῖν βουλόμενος οὐκέτι τὸν πρῶτον ἐκεῖνον ἐώρα καὶ οἰκεῖον ξεναγόν, ἀλλ' ὑφ' ἐτέρων τινῶν φοβερῶν τὴν ὄψιν εἰς τὸ πρόσθεν ὠθοῦμενος, ὡς ἀνάγκην οὔσαν οὕτω διεξελεθεῖν, ἐθεᾶτο τῶν μὲν γνωρίμως πονηρῶν γενομένων καὶ κολασθέντων αὐτόθι τὴν αἰκίαν οὐκέτ' εἶναι χαλεπῶς οὐδ' ὁμοίως τριβομένην, ἅτε δὴ περὶ τὸ ἄλογον καὶ παθητικὸν ἔτι μόνον οὔσαν· ὅσοι δὲ πρόσχημα καὶ δόξαν ἀρετῆς περιβαλόμενοι διεβίωσαν κακίᾳ λανθανούσῃ, τούτους ἐπιπόνως καὶ ὀδυνηρῶς ἠνάγκαζον ἕτεροι περιεστῶτες ἐκτρέπεσθαι τὰ ἐντὸς ἔξω τῆς ψυχῆς, ἰλυσπώμενους παρὰ φύσιν καὶ ἀνακαμπομένους, ὥσπερ αἱ θαλάττιαι σκολόπενδραι καταπιεῖν τὸ ἄγκιστρον ἐκτρέπουσιν ἑαυτάς· ἐνίοις δ' ἀναδέρνοντες αὐτῶν καὶ ἀναπτύσσοντες ἀπεδείκνυσαν ὑπούλους καὶ ποικίλους, ἐν τῷ λογιστικῷ καὶ κυρίῳ τὴν μοχθηρίαν ἔχοντας. ^[5]

567 B ἄλλας δ' ἔφη ψυχὰς ἰδεῖν, ὥσπερ τὰς ἐχίδνας περιπεπλεγμένας σύνδυο καὶ σύντρεϊς καὶ πλείονας, ἀλλήλας ἐσθιούσας ὑπὸ μνησικακίας καὶ κακοθυμίας ὧν ἔπαθον ἐν τῷ ζῆν ἢ ἔδρασαν. εἶναι δὲ καὶ λίμνας παρ' ἀλλήλας, τὴν μὲν χρυσοῦ περιζέουσιν τὴν δὲ μολίβδου ψυχροτάτην ἄλλην δὲ τραχεῖαν σιδήρου· καὶ τινὰς ἐφεστάναι δαίμονας ὥσπερ οἱ χαλκεῖς ὀργάνοις ἀναλαμβάνοντας καὶ καθιέντας ἐν μέρει τὰς ψυχὰς τῶν δι' ἀπληστίαν καὶ πλεονεξίαν πονηρῶν. ^[10]

567 C

ἐν μὲν γὰρ τῷ χρυσῷ διαπύρους καὶ διαφανεῖς ὑπὸ τοῦ φλέγεσθαι γενομένης ἐνέβαλλον εἰς τὴν τοῦ μολίβδου βάπτοντες· ἐκπαγείσας δ' αὐτόθι καὶ γενομένης σκληρὰς ὥσπερ αἱ χάλαζαι πάλιν εἰς τὴν τοῦ σιδήρου μεθίστασαν· ἐνταῦθα δὲ μέλαιναί τε δεινῶς ἐγίνοντο καὶ περικλόμεναι διὰ σκληρότητα καὶ συντριβόμεναι τὰ εἶδη μετέβαλλον· εἴθ' οὕτω πάλιν εἰς τὸν χρυσὸν ἐκομίζοντο, δεινὰς, ὡς ἔλεγεν, ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀληθδόνως ὑπομένουσαι. ^[10]

567 D Πάντων δὲ πάσχειν ἔλεγεν οἰκτρότατα τὰς ἤδη δοκούσας ἀφεῖσθαι τῆς δίκης, εἴτ' αὖθις συλλαμβανομένης αὐταὶ δ' ἦσαν, ὧν εἷς τινὰς ἐκγόνους ἢ παῖδας ἢ ποινὴν περιῆλθεν. ὁπότε γὰρ τις ἐκείνων ἀφίκοιτο καὶ περιτύχοι, προσέπιπτεν ὀργῇ καὶ κατεβόα καὶ τὰ σημεῖα τῶν παθῶν ἐδείκνυνεν, ὀνειδίζουσα καὶ διώκουσα φεύγειν καὶ ἀποκρύπτεσθαι βουλομένην οὐ δυναμένην δέ. ταχὺ γὰρ μετέθεον οἱ κολασταὶ [πρὸς τὴν δίκην] καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπῆγον ὀλοφυρομένας τῷ προγινώσκειν τὴν τιμωρίαν. ἐνίαις δὲ καὶ πολλὰς ἅμα τῶν ἐκγόνων ἔλεγε συνηρτῆσθαι καθάπερ μελίττας ἢ νυκτερίδας ἀτεχνῶς ἐχομένας καὶ τετριγυίας ὑπὸ μνήμης καὶ ὀργῆς ὧν ἔπαθον δι' αὐτάς. ^[10]

567 E ἔσχατα δ' ὀρώντος αὐτοῦ τὰς ἐπὶ δευτέραν γένεσιν τρεπομένης ψυχὰς εἷς τε ζῶα παντοδαπὰ καμπομένης βίᾳ καὶ μετασχηματιζομένης ὑπὸ τῶν ταῦτα δημιουργούντων, ὀργάνοις τισὶ καὶ πληγαῖς τὰ μὲν κολλώντων μέρη καὶ συνελανόντων, τὰ δ' ἀποστρεφόντων, ἔνια δ' ἐκλειαινόντων καὶ ἀφανιζόντων παντάπασιν, ὅπως ἐφαρμόσειεν ἑτέροις ἢθεσι καὶ βίοις, ἐν ταύταις φανῆναι τὴν Νέρωνος, τὰ τ' ἄλλα κακῶς ἔχουσιν ἤδη καὶ διαπεπαρμένην ἥλοις διαπύροις. ^[10]

567 F προκεχειρισμένων δὲ καὶ ταύτῃ τῶν δημιουργῶν Πινδαρικήs (fr. 276) ἐχίδνης εἶδος, ἐν ᾧ κυηθεῖσαν καὶ διαφαγοῦσαν τὴν μητέρα βιώσεσθαι, φῶς ἔφασκεν ἐξαίφνης διαλάμψαι μέγα καὶ φωνὴν ἐκ τοῦ φωτὸς γενέσθαι προστάττουσαν εἰς ἄλλο γένος ἡμερώτερον μεταβαλεῖν, ὠδικόν τι μηχανησαμένους περὶ ἔλη καὶ λίμνας ζῶον· ὧν μὲν γὰρ ἡδίκησε δεδωκέναι δίκας, ὀφείλεσθαι δέ τι καὶ χρηστὸν αὐτῷ παρὰ θεῶν, ὅτι τῶν ὑπηκόων τὸ βέλτιστον καὶ θεοφιλέστατον γένος ἠλευθέρωσε [τὴν Ἑλλάδα]. ^[5]

568 A Μέχρι μὲν οὖν τούτων εἶναι θεατῆς ὡς δ' ἀναστρέφειν ἔμελλεν, ἐν παντὶ [κακῷ] γενέσθαι διὰ φόβον· γυναῖκα γὰρ αὐτοῦ λαβομένην θαυμαστὴν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος 'δεῦρο δὴ' εἰπεῖν 'οὗτος, ὅπως ἕκαστα μᾶλλον μνημονεύσῃς', καί τι ῥαβδίον, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, διάπυρον προσάγειν· ἑτέραν δὲ κωλύειν, αὐτὸν δ' ὥσπερ ὑπ' ἵυγος ἐξαίφνης σπασθέντα πνεύματι νεανικῷ σφόδρα καὶ βιαίῳ τῷ σώματι προσπεσεῖν καὶ ἀναβλέψαι σχεδὸν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μνήματος. ^[10]